

TUNNESÄVYJEN MERKITYS ASIOIMISTULKKAUKSESSA

Tam Nhut Le ja Tram Huyen Ho Pham

TUNNESÄVYJEN MERKITYS ASIOIMISTULKKAUKSESSA

Tam Nhut Le ja Tram Huyen Ho Pham

Opinnäytetyö, syksy 2014

Diakonia-ammattikorkeakoulu

Asioimistulkkauksen koulutus

Tulkki (AMK)

TIIVISTELMÄ

Le, Tam Nhut & Pham, Tram Huyen Ho. Tunneilmaisujen merkitys asioimistulkkauksessa. Helsinki, syksy 2014. 87 s., 6 liitettä.

Diakonia-ammattikorkeakoulu, Asioimistulkkauksen koulutus, Tulkki (AMK).

Tämän opinnäytetyön tarkoituksena oli selvittää, miten affektiiviset ilmaukset eli tunnesävyt mahdollisesti vaikuttavat tulkkaukseen. Tutkimuskysymykset olivat, miten tulkki vastaanottaa puhujan tunnesävyt ja miten tulkki välittää tunnesävyt eteenpäin. Tutkimuksen tarkoituksena oli selvittää, että vaikuttaako tulkin affektiiviset termivalinnat tulkkeen luonteeseen, ja muuttiko se lähdeilmaisua sekä ymmärrettiinkö se samalla tavalla kuin se oli tarkoitettu. Muuttuiko kuulijan käsitys puhujasta, kun tulkki muutti sanavalintoja liittyen tunnesävyihin?

Tutkimusta varten käytettiin kahta videota: yhtä suomenkielistä ja yhtä vietnaminkielistä, jotka annoimme tutkittavien katsottaviksi. Videoista tehtiin kaksi eri tulkattua versiota, josta toisesta tulkkauksesta jäi oikeanlainen tieto pois. Tutkimusaineistona käytettiin tutkittavien vastauksia videoihin ja tulkkauksiin esitettyihin kysymyksiin, joita vertailtiin keskenään. Tutkimus toteutettiin Diakonia-ammattikorkeakoulussa Helsingissä. Tutkimukseen osallistui yhteensä kahdeksan vapaaehtoista, joista neljä oli suomea äidinkielenään puhuvaa ja neljä vietnamia äidinkielenään puhuvaa. Tutkimus oli laadullinen ja diskurssianalyttinen ja tutkimusaineistoa hankittiin käyttämällä vapaamuotoista vastauslomaketta.

Tutkimusaineistosta ilmeni viitteitä siitä, että yleisesti kuulijan käsitys puhujasta oli jonkin verran muuttunut eri tulkkausten vaikutuksesta, mutta kuitenkin käsitys viestin kontekstista säilyi riippumatta tulkkauksesta. Oli vastauksia, jotka keskittyivät suoraan näytettyihin videoihin ja siinä käytettyihin ilmaisuihin eikä tulkkauksiin. Oli viitteitä siitä, että mitä kuvailevammin tulkki käytti tulkkauksissaan tunnesävyilmauksia, sitä selkeämmin kuulija ymmärsi lähdepuhujan tunnetta.

Tutkimusaineisto osoitti viitteitä siitä, että tulkin termivalinnoilla on merkitystä, kun kyseessä on affektiiviset ilmaukset. Tutkimusaineiston antamien viitteiden perusteella tutkimus tarvitsee laajempia jatkotutkimuksia, jotta tulkkauskoulutus, tulevat tulkkiopiskelijat ja -toimijat kiinnittäisivät enemmän huomiota affektiivisuuden merkitykseen asioimistulkkauksessa.

Asiasanat: affektiivisuus, asioimistulkkaus, identiteetti, kulttuuri, vuorovaikutus

ABSTRACT

Le, Tam Nhut and Pham, Tram Huyen Ho

The effect of emotional tones on community interpreting

87 p., 6 appendices. Language: Finnish. Helsinki, Autumn 2014.

Diaconia University of Applied Sciences. Degree Programme in Community Interpreting. Degree: Interpreter.

The purpose of this Bachelor's thesis was to examine how affective expressions, emotional tones, possibly affect interpretation. The thesis discusses of how the interpreter receives the speaker's emotional tones and how the interpreter forwards it. Would the choice of word for affective expressions of an interpreter affect the interpretation, does it change the original expression and is it understood as originally intended. Does it change the opinion of the listener toward the speaker, when the interpreter changes the words expressing affective expressions?

In this study two kinds of videos were used: one in Finnish and one in Vietnamese that the participants watched. We used participants' answers as our study material. The study for this thesis was carried out in Diaconia University of Applied Sciences in Helsinki. The total number of participants for this study was eight volunteers: four were native Finnish speakers and the other four were native Vietnamese speakers. The study used qualitative approach and discourse analysis was used as the study method and an informal questionnaire was used to gather study material.

The information gathered from the study shows evidence that over all the opinion of the listener toward the speaker somewhat changed, although the notion of the message remained the same. There were some answers that directly focused on the videos that were shown and on the used expressions in that video, but not on the actual interpretations. There was also some evidence that showed that the more exact expressions the interpreter used in the interpretation the more the listener understood the emotions of the main speaker.

The study material proved us the relevance of the affective expressions in interpreting. Based on our results it is important to study the topic further. Further research would thus point out the importance of the affective expressions in interpreting education and work.

Key words: Affect, community interpreting, identity, culture, interaction

TÓM TẮT LUẬN VĂN

Lê, Nhật Tâm và Phạm, Hồ Huyền Trâm

Sự ảnh hưởng của biểu cảm trong phiên dịch cộng đồng

87 trang, 6 tài liệu đính kèm, Ngôn ngữ: Phần Lan. Helsinki, mùa thu 2014.

Trường Đại học Khoa học Ứng dụng Diakonia. Khoa phiên dịch cộng đồng.

Mục đích của nghiên cứu bài luận văn này, làm thế nào để cách diễn đạt tình cảm và ngôn ngữ biểu cảm có ảnh hưởng như thế nào đến cách dịch. Những câu hỏi trong nghiên cứu là, khi phiên dịch viên tiếp nhận những từ ngữ giàu tính biểu cảm từ người nói và bằng cách nào phiên dịch truyền tải những biểu cảm đó đến người nghe. Mục đích nghiên cứu là để tìm hiểu xem phiên dịch viên có lựa chọn từ ngữ chính xác có ý nghĩa giống như những từ ngữ gốc không? Và người nghe có thay đổi nhận định về người nói khi phiên dịch viên thay đổi những từ ngữ khác có liên quan đến biểu cảm.

Nghiên cứu của bài luận văn này là một thể loại chất lượng phân tích diễn ngôn đã được thực hiện tại trường Đại học Khoa học Ứng dụng Diakonia Helsinki. Tám tình nguyện viên tham gia nghiên cứu trong đó có bốn người Phần Lan và bốn người Việt Nam. Hai đoạn video được sử dụng trong nghiên cứu: đoạn băng video thứ nhất là tiếng Phần Lan và đoạn băng video thứ hai là tiếng Việt Nam. Sau khi xem hai đoạn băng video và nghe những bản dịch những tình nguyện viên đọc băng câu hỏi và trả lời dưới dạng tự do.

Các dữ liệu nghiên cứu cho thấy nhận định chung của người nghe đối với người nói đã có thay đổi phần nào, nhưng dù sao nhận định của nội dung vẫn được giữ nguyên. Những câu trả lời dựa trên những gì tình nguyện viên đã xem và nghe. Nghiên cứu cho thấy phiên dịch truyền tải những biểu cảm của người nói chính xác chừng nào thì người nghe hiểu rõ nguồn gốc biểu cảm của người nói chính xác chừng nấy.

Những dữ liệu đã thu thập được trong khảo sát cho thấy rằng nghiên cứu này cần được tiếp tục tìm hiểu sâu rộng hơn. Sự lựa chọn từ ngữ giàu tính biểu cảm của phiên dịch rất là quan trọng và cần được chú trọng hơn đến ý nghĩa của ngôn ngữ biểu cảm trong việc đào tạo sinh viên phiên dịch tương lai và những người đang làm việc ngành phiên dịch cộng đồng.

Từ khóa: Biểu cảm, phiên dịch cộng đồng, bản sắc văn hóa, sự tương tác

SISÄLLYS

1 JOHDANTO	8
2 TUTKIMUKSEN TARKOITUS JA TAVOITTEET	10
3 TUTKIMUKSEN TEOREETTISET LÄHTÖKOHDAT	12
3.1 Affektiivinen	12
3.2 Kulttuuri elää kielessä	13
3.3 Kieli osana identiteettiä	14
3.4 Sosiaali- ja kulttuuri-identiteetin vaikutus kielenkäyttöön	15
3.5 Sukupuolen vaikutus kielenkäyttöön	15
3.6 Kielitajun ja kulttuuriymmärryksen merkitys asioimistulkkauksessa	17
4 TUTKIMUKSEN TOTEUTUS	19
4.1 Tutkimuksessa käytetyt materiaalit ja niiden valinta	19
4.2 Tulkkauksissa käytettyjen ilmaisujen valinta	21
4.3 Tutkimusasetelma	22
5 AINEISTON ANALYYSI JA TUTKIMUSTULOKSET	24
5.1 Vastauksien analyysi <i>Pirjo-videosta</i>	24
5.2 Vastauksien analyysi <i>Aktivisti-videosta</i>	25
5.3 Kulttuuri ja sanailmaisun vaikutus asioimistulkkauksessa	27
6 OPINNÄYTETYÖN LUOTETTAVUUS JA EETTISYYS	30
6.1 Tutkimuksen luotettavuus	30
6.2 Tutkimuksen eettisyys	31
6.3 Tutkimuksen haasteet	32
7 POHDINTOJA TERMIVALINNOISTA	35
8 JOHTOPÄÄTÖKSET	40
LÄHTEET	44
LIITTEET	46
Liite 1: Suomen- ja vietnaminkielinen tiedote	47

Liite 2: <i>Pirjo</i> -videon ja tulkkauksien litterointi (suomi – vietnam)	49
Liite 3: <i>Aktivisti</i> -videon ja tulkkauksien litterointi (vietnam – suomi)	53
Liite 4: Kysymykset (2 suomenkielistä ja 2 vietnaminkielistä).....	61
Liite 5: Suomenkielisten osallistujien vastaukset	65
Liite 6: Vietnaminkielisten osallistujien vastaukset.....	70

1 JOHDANTO

Tämän opinnäytetyön innoituksen lähteenä oli Diakonia-ammattikorkeakoulun (Diak) suomen kielen lehtori, Hanna Hovila, sekä kaksi asioimistulkin ammattisäännöstön kohtaa.

- *Tulkki pyrkii kattavaan tulkkaukseen, ei jätä mitään pois eikä lisää mitään asiaankuulumatonta* (Kalela 2010, 104).
- *Tulkki pysyttelee puolueettomana ja ulkopuolisena eikä anna henkilökohtaisen asenteidensa tai mielipiteidensä vaikuttaa työhönsä* (Kalela 2010, 104).

Yhtenä inspiraation lähteenä oli myös eri kulttuurien ja kielten sanailmaisujen rikkaus ja vaihtelevuus sekä pohdinnat siitä, miten tunnesävyjä ymmärretään, tulkitaan ja tulkitaan ja miten tunnesävyt välittyvät tulkkauksessa.

Meidän opinnäytetyömme tarkoituksena on tarkastella kielen affektiivisuutta asioimistulkkauksessa. Tutkimustulosten avulla tuomme esille asioimistulkkauksen kielellistä haasteellisuutta. Tutkimuksemme tarkastelee kielen affektiivisuuden vaikutusta tulkkiin ja siihen miten tulkki välittää tunnesävyt kuulijalle. Tutkimuksellamme emme niinkään pyri selvittämään, millä perusteilla tulkki valitsee tunnetta ilmaiseville termeille vastaavuudet, vaan tarkastelemme lähemmin miten tulkin valitsevat termit vaikuttavat kuulijaan ja miten se poikkeaa lähdeilmaisusta. Tutkimusaineiston avulla selvitämme, millä tavalla tulkin termivalinnat tunnesävyille vaikuttavat tulkkeen laatuun ja sitä kautta kuulijaan, ja vastaako tulke lähdeilmausta.

Aiheemme on tutkimuksen kannalta hyvinkin laaja, ja tietääksemme aiheesta ei ole tehty aiempaa tutkimusta. Emmekä ole (toistaiseksi) löytäneet kirjallisuutta tai tutkimusta, jossa käsiteltäisiin affektiivisuuden merkitystä ja vaikutusta puhuttujen kielten asioimistulkkauksessa, vaikka olemmekin löytäneet runsaasti aineistoja liittyen affektiivisuudesta kielitieteessä. Tutkimuksen laajuuden takia rajasimme tutkimuksemme kielikohtaisesti vietnam–suomi, mikä oli muutenkin luontevaa rajata näihin kieliin, koska ne olivat tämän tutkimuksen tekijöiden hallitsemia kieliä. Alun perin ajatuksenamme oli tehdä

monikielinen tutkimustyö, mutta harkittuamme asiaa tarkemmin totesimme monikielisuuden tuovan liikaa haasteita tutkimusaineistojen litteroinnissa ja analysoinnissa.

Tutkimuksessa käytimme kahta lyhyttä video-nauhoitusta, joissa käytetään tunneilmaisuja. Video-nauhoituksista toinen oli suomenkielinen ja toinen vietnaminkielinen. Tutkimukseen osallistui yhteensä kahdeksan henkilöä, joista neljä oli äidinkielenään suomea puhuvaa ja neljä äidinkielenään vietnamia puhuvaa. Tulkkasimme kaksi eri versiota video-nauhoituksessa käydyn keskustelun ja nauhoitimme tulkkauksiamme digitaaliseen muotoon. Tarkoituksenamme oli antaa tutkittavien katsoa ensin video-nauhoitukset, jonka jälkeen kuuntelivat tulkkauksemme ja tutkittavat vastasivat sitten vapaamuotoiseen kyselylomakkeeseen. Vertailemalla tutkittavien vastauksia keskenään selvitimme sitä, että vaikuttiko meidän tulkkauksissa käyttämämme tunneilmaukset kuulijan käsitykseen ja asenteeseen pääpuhujasta.

2 TUTKIMUKSEN TARKOITUS JA TAVOITTEET

Asioimistulkkaus on psykofyysis-sosiaalista toimintaa (Lehtinen 2008, 151). Asioimistulkkaus vaatii toimijaltaan hyvää suullista viestintätaitoa (Hietanen 2007, 277). Suullinen viestintä tarkoittaa itsensä ilmaisemista, ja usein ilmaisu tapahtuu omalla äidinkielellä. Vuorovaikutustilanteissa tuomme itsemme esille kielen kautta, sillä kieli on vahvasti sidoksissa ihmisen sosiaaliseen ja kulttuurilliseen todellisuuteen, siten äidinkieli kuvaa yksilön identiteettiä hyvin tarkasti (Nikanne 2002, 9–29). Voidaan sanoa, että kieli on ihmisen peili, koska ihmiset yksilöinä käyttävät kieltä erilailla vaikka kyseessä olisikin sama kieli (Deckert & Vickers 2011, 11). Se miten yksilö käyttää kieltä on täysin riippuvainen yksilön kielikyvykkyydestä, intentiosta ja asian kontekstista, koska vuorovaikutustilanteissa me käytämme tiettyjä sanoja tiettyä tarkoitusta hakien, siten me myös rakennamme ja muokkaamme oman identiteettimme vuorovaikutustilanteiden mukaisesti (Deckert & Vickers 2011, 11–12).

Niin vuoropuhelussa kuin tulkkausessakin vaihdetaan ajatuksia kielellä, ja vuoropuhelussa pyrimme ilmaisemaan haluttua asiaa (Hietanen 2007, 277). Koska asioimistulkkaustilanteessa on kolmas osapuoli, eli tulkki, onkin tärkeää, että tulkki välittää tiedon ja viestin sillä tavalla kuin se alun perin oli tarkoitettu. Tämä ei pelkästään tarkoita, että tulkki välittää viestin idean, sisällön ja termistön oikein vaan myös viestin luonteen. Viestin luonteella tarkoitamme tässä viestin tarkoituserää, viestissä sisältyvää asennetta, tunnetta tms. jotka viestivät puhujan asennetta, maailmankuvaa, toisin sanoen puhujan identiteettiä ja kulttuuria. Sillä se mitä yksilö puhuu ja käyttää kieltä/sanoja, määrittelee paljon hänen asenteensa, identiteettinsä, maailmankuvansa ja kulttuurinsa. Meidän mielestämme mikäli tulkki ei kykene välittämään tätä osaa viestistä eteenpäin, voi se vääristää viestin vastaanottajan käsitystä puhujasta.

Tutkimusongelmamme onkin, että onko mahdollista, että vääristääkö asioimistulkki viestiä, jos tämä ei välitä viestissä sisältyvää tunnesävyjä. Vaikka yleisesti ottaen tulkkaustilanteet ovat melko neutraaleja, on kuitenkin tilanteita joissa puhuja käyttää tunnetta ilmaisevia lausahduksia. On mielestämme eri asia, että puhuja käyttää puhekieltä tai slangia ja tulkki tulkaakin kirjakielellä tai toisin päin, mikä antaa kuulijalle viestin, että

puhujalla on oppinut tai ei oppinut. On mielestämme täysin eri asia, kun puhujalla sanoo esim. ”*Minua väsyttää ihan perkeleesti*” ja tulkin kääntää sen ”*Minua väsyttää paljon*”. Tulkkaaminenhan ei ole sama asia kuin tulkitseminen, eikä asioimistulkkaamisen ammattisääntö salli tulkin antaa omien asenteidensa ja mielipiteidensä vaikuttaa tulkkaamiseen (Hietanen 2007, 280). Täten tulkillalla ei ole oikeutta tulkita puhujan tunteita ja tunneilmauksien intentiota, vaan tulkin täytyy tulkita viesti kuin se on tarkoitettu, myös viestissä sisältyvät tunnesävyt.

Tämän tutkimustyön ja opinnäytetyön tarkoituksena on tuoda sosiolingvistinen näkökulma asioimistulkkaamiseen. Mielestämme tulkin ei pelkästään kuulu välittää viestiä terminologisesti oikein, vaan asiantuntevan ja pätevän tulkin on kykenevä ottamaan huomioon myös puhujan tunnesävyt huomioon ja siten välittää tulkkauksessa puhujan asenteet, näkemykset, maailmankuva ja identiteetti esille. Asioimistulkin on ymmärrettävä viestissä sisältyvän tunneilmauksen tai ilmauksien intentio, ja siten välittää se kuulijalle.

Tutkimustyömme tavoitteena on tuoda tietoutta ja ymmärrystä alan koulutuksesta, sekä antaa asioimistulkin koulutukselle laadukas ja käyttökelpoinen raportti, jota esim. Diakoniamattikorkeakoulu (Diak) voi hyödyntää koulutusohjelmassaan. Koemme, että tutkimustyömme loppuraportilla on käyttöä ja hyötyä tulkkausalalla, koska mielestämme oppimateriaaleista on tällä hetkellä puutetta etenkin niistä aiheista, jotka käsittelevät affektiivisuuden merkitystä ja vaikutusta asioimistulkkauksessa. Kunnianhimoisempi tavoitteemme on luoda tietoperusteinen aineisto, joka poistaa pinttyneen käsityksen, että pelkkä kaksikielisyys ja sujuva kielitaito olisivat riittäviä edellytyksiä asioimistulkkinä toimimiselle.

säsäestyksen”, sen sijaan että affektiivinen olisi itsessään puhetta (Couper–Kuhlen 2009, 95).

Affektiivin moniselitteisyyttä lisää se, että verbaalisessa keskustelussa affektiivin sisältyy myös eleet, ilmeilyt, ruumiin asennot ja liikehdinnät sekä äänensävyt (Couper–Kuhlen 2009, 97). Tämän lisäksi Couper–Kuhlen toteaa teoksessa *Talk in Interaction: Comparative Dimensions* (2009, 98–109), että puhujan artikulointi ja puheen voimakkuus vaikuttavat affektiivin luonteeseen. Eli riippuen siitä millä äänensävyllä puhuja ilmaisee esim. sanan ”*terve*” tervehtiessä, ilmaisee tämän suhtautumista vastaanotta- jaan. Couper–Kuhlen mainitsee myös, että affektiivilla on myös kulttuurillisia eroavaisuuksia. Kulttuuri niin ikään johdattelee puhujaa tapaan miten ilmaista jotain tiettyä affektiivia. Eihän kaikissa kulttuureissa ymmärretä ilmaisua ”*homo*” samalla tavalla. Suomessa, riippuen asiayhteydestä, ”*homo*” voi olla joko loukkaava tai ei loukkaava. Vietnamin termille ”*homo*” on vain suora kirjaimellinen ilmaisu, johon ei sisälly loukkausta.

3.2 Kulttuuri elää kielessä

Elämme jatkuvassa vuorovaikutuksessa sosiaalisen ympäristön kanssa. Ilmennämme näkemämme, tuntemamme ja kokemamme ympäröivästä maailmasta kielen kautta (Idström & Sosa, 2009, 7). Ympäristö vaikuttaa yksilöihin eri tavalla, mutta yksilö ilmaisee koetun asian yhteisössä opitulla tavalla. Kulttuuri onkin sitä opittua tapaa, mitä yksilö jäsentää koetun asian yhteisön ominaisella tavalla (Idström & Sosa, 2009, 7). Me mahdollisesti koemme jonkin ilmiön esim. vesisateen samalla tavalla ympäri maailmaa, mutta se tapa jolla me vesisadetta ilmaisemme kielen kautta poikkeavat yhteisöittäin, kulttuureittain. Esimerkiksi Suomessa ilmaistaan kaatosadetta ilmaisulla *sataa kaatamalla*, Englannissa puolestaan *it's raining cats and dogs* ja muualla maailmalla taas sen yhteisön ominaisella tavalla (Idström, 2009, 51).

Ihmisen tuntemukset ja aistimukset ovat universaaleja, mutta se käsitys ja tapa miten eri kulttuureissa käsitellään ja ilmennetään tuntemuksia ja aistimuksia poikkeavat toisistaan, ja se on osa sen yhteisön normi ja tapa eli kulttuuri (Idström 2009, 65). Kun me ilmaisemme kielellä, me heijastamme samalla osan taustastamme, syntyperästämme ja kulttuuristamme, näin ollen kulttuuri ja kieli ovat vahvasti sidoksissa toisiinsa. Kun

kulttuuri elää ja muovautuu, kieli mukautuu sen mukaisesti. Kun eri yhteisöt kohtaavat toisensa ja ovat tiiviissä vuorovaikutuksessa keskenään, kielikin mukautuu ja elää niiden kahden kulttuurikohtaamisen myötä (Sippola 2009, 247). Tiivistettynä voidaan sanoa, että kulttuuri muovaa ihmisen minää. Se miten ihminen ilmaisee itsensä kielellä, määräytyy kulttuurin normien mukaisesti. Kieli ja kulttuurin onkin osa ihmisen identiteettiä.

3.3 Kieli osana identiteettiä

Yleisesti ymmärretään henkilön identiteettiä tämän henkilöllisyydellä, sosiaalisella statuksella, kansallisella identiteetillä, jotka määräävät ja määrittelevät tämän käyttäytymismallia. Voidaan sanoa, että henkilön identiteetti on toisen varastettavissa ja kopioitavissa (Deckert & Vickers 2011, 9).

Kanssakäynnissä identiteetti rakentuu ja mukautuu vuorovaikutuksen mukaisesti, mikä ei välttämättä määrittele henkilön identiteettiä tämän toivomalla tavalla, vaan antaa tietyn näkökulman tämän identiteetistä. Esimerkiksi meillä saattaa olla tietty negatiivinen käsitys kerjäläisestä, vaikka tämä käsitys ei vastaa kerjäläisen itse määrittelemää identiteettiä. Vuorovaikutustilanteissa henkilö itse määrittelee ja muovaa omaa identiteettiään ja antaa toisen ymmärtää identiteettiään toivomallaan tai haluamallaan tavalla. Täten identiteetti on yhteisvaikutuksessa ja suhteessa vuorovaikutustilanteiden ja sen kontekstien (sosiaalisten, kulttuuristen, poliittisten, etnisen taustan yms. asenteiden ja mielipiteiden) kanssa (Deckert & Vickers 2011, 9–11).

Koska omat asenteemme, maailmankuvamme, taustamme ja etnisyytemme määrittelevät keitä me olemme ihmisenä, me emme koskaan puhu samalla tavalla tai käytä samoja sanoja samalla tavalla. Eri vuorovaikutustilanteissa eri ihmiset voivat käyttää samaa sanaa eri tavalla ja eri syystä (Deckert & Vickers 2011, 11). Henkilön kielikyvykyys määrittelee ja tietyllä tavalla myös rajoittaa tämän kykyä käyttää kieltä eri tilanteissa. Täten puhujina kielikyvykyytemme rakentaa ja määrittelee hyvin tarkasti keitä me olemme vuorovaikutustilanteissa (Deckert & Vickers 2011, 12).

3.4 Sosiaali- ja kulttuuri-identiteetin vaikutus kielenkäyttöön

Voidaan päätellä, että se miten me yksilönä ymmärrämme ja assosioimme sanojen merkitystä, riippuu paljon siitä, miten meidät on kasvatettu, millaisessa ympäristössä me olemme kasvaneet, miten rajoittunut omat kielikyvykkyytemme on (koulutuksella on myös merkittävä rooli kielikyvykkyyteemme) ja mikä on meidän sosiaalinen statuksemme yhteiskunnassa ja perheessä. Deckertin ja Vickersin teoksessa *An introduction to sociolinguistics: Society and identity* (2011, 16) he mainitsevat erään HGTV:n tv-sarjan nimeltä ”*Don’t sweat it*”, jossa on kohtausta eräästä miehestä, joka oli opettelemassa laminointia juuri tekemälleen kirjahyllylle. Laminointi edellyttää kuumaa silitysraudan käyttämistä, niinpä aloitteleva mies tokaisi kokeneelle puuseppä ohjaajalleen: ”*My wife would laugh if she could see me right now*” eli karkeasti käännettynä ”*Vaimoni nauraisi minulle, jos hän näkisi minut juuri nyt*”. Aloittelevan miehen tokaisu yhdistää suoraan miehen kulttuuritaustaan ja maailmakuvaan, jossa silitysraudan käyttö on naisten työtä ja ”tosimiehet” eivät silitä. Tämän lausahduksen myötä kyseinen mies antaa myös itsestään ja maailmakuvaan sellaisen käsityksen, että hän rajaa miehen ja naisen väliset työt erikseen. Kokenut puuseppä ei kuitenkaan ollut mielissään kuulemastaan, sillä puutyöalalla silitysraudan käyttäminen puulevyjen laminoinnissa on välttämätöntä (Deckert & Vickers 2011, 16). Edellä mainittu lausahdus vaikuttaa harmittomalta ja hauskanoloiselta. Kuitenkin siitä voidaan todeta miten eri maailmankuvat vaikuttavat siihen, miten me rakennamme kieleämme ja siten itsemme, ja miten joku muu voi kuitenkin ymmärtää ja assosoida sen eri tavalla. Kokenut puuseppä on saattanut ymmärtää aloittelevan miehen vihjailleen, että puuseppä oli tekemässä naisten työtä eikä puuseppä ollut siten ”tosimies”. Ei tiedetä, oliko aloittelevan miehen tokaisu vitsailua vaiko vihjailua, mutta närkästyttä se kuitenkin aiheutti kokeneelle puuseppälle.

3.5 Sukupuolen vaikutus kielenkäyttöön

Tutkimuksessamme emme käsittele sukupuolten välistä eroavaisuutta kielenkäytössä, mutta halusimme ottaa asian lyhyesti esille. Mielestämme se selventää sitä, miten kulttuuri vaikuttaa kielenkäyttöön ja ilmaisutapaan. Seksuaalisuushan on osa yksilön identiteettiä, ja identiteetti määräytyy kulttuurin mukaisesti. Se miten kulttuuri vaikuttaa naisen ja miehen väliseen sukupuolikäsitykseen, vaikuttaa naisen ja miehen identiteettiin ja siten myös kielenkäyttöön.

Deckert ja Vickers sanovat sukupuolen vaikuttavan ihmisen kielikyvykkyyteen ja identiteetin rakentumiseen vuorovaikutustilanteissa. Kirjassaan *Introduction to sociolinguistics: Society and identity* (2011) he mainitsevat William Labovin tutkimuksesta, jossa Labov oli löytänyt eroavaisuuksia ja muutoksia miehen ja naisen välisessä kielenkäytössä. Deckert ja Vickers (2011, 15) mainitsivat tutkimuksista, jotka osoittivat, että naiset olivat enemmän taipuvaisia käyttämään mm. yliystävällisiä ilmaisuja, ekspressiivisiä ja deskriptiivisiä ilmaisuja, puhuvat suoria lainauksia sekä korostavat oikea kieliopillisuutta sekä korrektia lausumista. Seuraavassa ote Deckertin ja Vickersin teoksesta *Introduction to sociolinguistics: Society and identity* (2011, 15), jossa he lainasivat Tannenin tutkimusta vuodelta 1990. Esimerkissä voidaan todeta, että miehen ja naisen sanavalinnoissa ja niiden ymmärtämisessä on eroja. Suomensuomen on tekijöiden kääntämä.

1. M: *I'm really tired. I didn't sleep well last night.*

Olen hyvin väsynyt. En saanut nukuttua hyvin viime yönä.

2. N: *I didn't sleep well either. I never do.*

Minäkään en nukkunut hyvin. En koskaan nuku hyvin.

3. M: *Why are you trying to belittle me?*

Miksi yrität väheksyä minua?

4. N: *I'm not! I'm just trying to show that I understand!*

En yritä! Yritän vain osoittaa, että ymmärrän!

Tilanteen purkamiseksi Tannen on selittänyt seuraavasti. ”Kun nainen vastaa miehen väsymykseen, nainen pyrki lausahduksellaan olemaan solidaarinen ja ymmärtäväinen, jonka tavoitteena on pysyä intiiminä. Lauseessa 3 voidaan kuitenkin todeta miehen vastauksesta, että tämä oli tulkinnut naisen lausahduksen ja ajatuksen väärin. Mies oli tulkinnut naisen tukea antavan lausahduksen kuin nainen olisi yrittänyt ”haastaa” miehen vapautta”. Tannen selittää myös, että tällaisia väärinkäsityksiä syntyy myös eri kulttuurien välisissä keskusteluissa. On kuitenkin huomattava se tosiseikka, että Tannenin tutkimus keskittyi valkoihoisiin ihmisiin, eikä sitä näin ollen voida yleistää kaikkiin kulttuureihin ja ympäristöihin soveltuvaksi (Deckert & Vickers 2011, 15).

3.6 Kielitajun ja kulttuuriymmärryksen merkitys asioimistulkkauksessa

Miten kielitaju ja kulttuuriymmärrys liittyvät sitten tulkkaukseen? Sen vaikutus näkyy siinä, miten tulkki ymmärtää lausahduksen ja kuinka hän välittää sen eteenpäin. Ymmärtääkö tulkki lausahdukseen liittyvää kulttuuritaustaa, ja osaako tulkki välittää sen kuulijalle niin, että kuulija ymmärtää viestin kuin sen on tarkoitettu? Mitä jos tulkki vahingossa tulkkaaakin ”vaimon” ”puolisoksi”, muuttaisiko se alkuperäisen viestin luonnetta? Nykysuomen kielessä *puoliso* ymmärretään erilailla kuin mitä on ymmärretty esim. 1990-luvulla. *Nykysuomen sanakirjassa* (1990, 480) määrittelee termiä *puoliso* seuraavasti:

”s. avioliitossa oleva mies t. nainen suhteessaan toiseen, (avio)mies t. -vaimo, aviopuoliso, -kumppani.

Nykyään termi *puoliso* ymmärretään monella tasolla, toisellakin tavalla kuin pelkästään aviomiehenä tai aviovaimona. MOT Kielitoimiston sanakirja määrittelee termiä *puoliso* seuraavasti:

”(avio)mies t. vaimo, aviopuoliso... **Laajemmin** (ei säädösterminä) avopuolisosta; myös homo- tai lesboliiton osapuolisia” (MOT, 2013).

Oletetaan, että kuulija ei tietäisi puhujan taustasta mitään ja suhtautuu homoseksuaalisuuteen neutraalisti. Kuulija saattaisi tällöin asettaa jatkokysymyksen, että onko puolisosssa kyse mies vai nainen.

Mikäli sanan ”vaimo” ja sanan ”puoliso” välillä on vivahde-ero, se saattaa johtaa lievään hämmennykseen kuulijassa. Voidaan jo kuvitella millainen ero esimerkiksi kirosanoilla tai sanoilla, jotka ilmaisevat tunnetta vaikuttavat kuulijaan, jos niitä tulkitaan ja tulkitaan väärin tai jätetään tulkkaamatta. Olemme opinnoissamme tulleet vastaan sellaisiin tulkkeihin, jotka eivät mielellään tulkkaa kirosanoja. On myös tullut vastaan sellaisia tulkkeja, jotka mieluummin käyttävät enemmän kirjakieltä kuin puhekieltä, koska se ei sovi heidän mielestään heidän identiteettiinsä. Voidaan kysyä, että kuka puhuu tulkkauksessa, puhuja itse vai tulkki? Onko relevanttia tulkata kirjakiellellä, kun puhuja puhuu puhekieltä ja toisin päin? Nojautuen Deckertin ja Vickersin havaintoon

TV-sarjasta, meidän mielestämme on hyvinkin relevanttia millaista kieltä tulkki käyttää tulkkauksessaan ja millaisia termivalintoja hän käyttää tulkkauksessaan. Meidän mielestämme tulkin täytyy kyetä irtautumaan ns. itsestään, kun hän tulkkaa. Tulkin tulisi osata arvioida sitä kieliä mitä puhuja käyttää ja siten päättää termivalinnoistaan.

4 TUTKIMUKSEN TOTEUTUS

Opinnäytetyömme tavoitteena oli selvittää, onko relevanttia tulkin tulkata niitä tunnesävyjä mitä puhuja ilmaisuissaan käyttää. Vaikuttavatko tulkin käyttämät termivalinnat tunnesävyistä kuulijan asenteeseen ja käsitykseen puhujaan. Muuttuuko kuulijan käsitys puhujasta, kun tulkki jättää tulkkaamatta tai tulkkaa väärin puhujan tunnesävyjä. Tutkimuksemme edellytti asioimistulkkaukseen liittyviä tulkkaustilanteita, joissa käytetään erilaisia tunnesävyjä keskustelussa. Aineiston analysointia varten tarvitsimme tietynlaisia tulkkaustilanteita. Oikeat viranomaistilanteet ovat kuitenkin arkaluonteisia ja henkilökohtaisten sisältöjen takia emme voineet nauhoittaa oikeita tulkkaustilanteita, vaan meidän oli luotava tarvitsemiamme tilanteita. Toisekseen viranomaistilanteet ovat hyvinkin sattumanvaraisia, eli emme voi mitenkään etukäteen tietää mitä ja mistä asioista milloinkin keskustellaan ja millaiset vuorovaikutustilanteet tulevat olemaan. Tästäkään syystä ja käytännöllisistä syistä emme voineet luoda oikeita tulkkaustilanteita.

Päädymme ratkaisuun, jossa otimme tutkimusta varten käyttöömme kaksi videonauhoitusta; yksi suomenkielinen ja toinen vietnaminkielinen. Suomenkielinen nauhoite oli ote *Aamusydämellä*-ohjelmasta; tutkimuksessa käytetyn otteen pituus oli 1 minuuttia ja 49 sekuntia. Vietnaminkielisen nauhoitteen löysimme *YouTube*-sivustolta, jonka pituus oli tutkimuksessa 2 minuuttia ja 21 sekuntia. Tulemme käsittelemään myöhemmin tässä luvussa nauhoitteiden tarkempaa sisältöä. Tulkkasimme tämän jälkeen kustakin nauhoitteesta kaksi toisistaan poikkeavaa tulkkausta, joita nauhoitimme digitaaliseen muotoon. Tulkkaukset poikkesivat toisistaan siten, että toinen jäljitteli ja vastasi sanailmaisultaan ja termeiltään mahdollisimman paljon lähdepuhetta. Toisen tulkkauksen sisältämät lausahdukset tai tunnesävyt olivat joko ensimmäisessä tulkkauksessa käytettyjen sanojen synonyymeja tai tunnesävyjä jätettiin tulkkaamatta.

4.1 Tutkimuksessa käytetyt materiaalit ja niiden valinta

Käytössämme video oli ote *Aamusydämellä*-ohjelmasta, jonka otimme *YLE Areenan* kotisivulta. Ohjelma näytettiin ensikerran Yle TV1:ssä sunnuntaina 15.1.2012. Ohjelman kokonaispituus oli 34 minuuttia, käyttämämme kohta oli kohdasta 7’48 – 9’15. Ohjelman aiheena oli *Tartu hetkeen*. Ohjelmassa käsiteltiin haastattelujen kautta, miten

tässä hetkessä eläminen auttaa selviytymään elämässä, kun elämän aikana on kohdannut vastoinkäymisiä ja muutoksia. Ohjelman haastateltavina olivat Pirjo Hyppönen ja Marjaana Heino. Valitsimme käytettävään kohtauksemme Pirjon Haastattelun. Pirjon elämässä oli tapahtunut monia vastoinkäymisiä. Hän oli menettänyt poikansa Tonin itsemurhaan noin vuotta ennen kyseistä haastattelua. Toni oli sairastanut jo pienestä pitäen reumaa, diabetesta ja Touretten oireyhtymää, mikä johti koulukiusaamiseen. Sen lisäksi Pirjo oli menettänyt miehensä auto-onnettomuudessa ja hänen isänsä vei kuolemaan syöpä, Pirjon äiti sairasti Alzheimerin tauti. Myöhemmässä tutkimuksessa viittaamme tähän videoon nimityksellä *Pirjo-video*.

Toinen käyttämämme videonauhoitus oli ote *YouTube*-sivustolta hakunimellä *Tranh luận sôi nổi giữa phố Bolsa, về cuộc phỏng vấn ông Lê Quốc Hùng – part 2*. Videon kokonaispituus oli 13’48. Käyttämämme kohta oli kohdasta 9’03 – 11’22. Videossa kaksi henkilöä keskustelee Hung nimisestä journalistista, joka oli haastatellut Vietnamin konsulia. Hung oli myös aktivisti, vastusti Vietnamin kommunismia. (Koska emme pystyneet selvittämään keskustelijoiden nimiä, käytämme heistä nimitystä ”viiksekäs mies” ja ”hattupäinen mies”). Viiksekkään miehen mielestä journalisti Hung oli toiminut oikein, vaikka aktivistina oli haastatellut kommunistista virkamiestä. Hattupäinen mies vastusti ajatusta. Hänen mielestään oli kaksinaamaista toimia sekä journalistina että haastatella kommunistista virkamiestä. (*Meillä oli vieläkin epäselvää oliko kyseinen journalisti nimeltään Lê Quốc Hùng vai Nguyễn Văn Hùng*. Videon mukaan nimi oli *Lê Quốc Hùng*, mutta keskustelijat käyttivät jälkimmäistä nimeä. Varmaa kuitenkin on, että kyseessä on *Hùng*). Myöhemmässä tutkimuksessa viittaamme tähän videoon nimityksellä *Aktivisti-video*.

Oli hyvinkin haasteellista etsiä tähän tutkimukseen sopivaa videomateriaalia, joita saattoi hyödyntää tässä tutkimuksessa ja jotka jäljittelisivät mahdollisimman aidosti oikeita tulkkaustilanteita. Tarvitsimme tutkimuksemme sellaisia tunneilmaisuja joita saattoi törmätä oikeissa tulkkaustilanteissa. Monesti olemme olleet henkilökohtaisesti sellaisissa tulkkaustilanteissa, joissa käytetään hyvinkin tunneperäisiä ilmaisuja. Tällaisia tulkkaustilanteita saattoi olla lastensuojelussa, koulupuhuttelussa, jossa käsiteltiin koulukiusaamista, naisten turvatalossa ja jopa KELA:n tiskillä. Näissä tulkkaustilanteissa, joissa olemme olleet, tulkattavat (lähinnä maahanmuuttaja-asiakkaat) käyttivät surua, pettymystä tms. haikeita ilmaisuja. Oli myös niitä tilanteita, joissa maahanmuuttaja

asiakas oli käyttänyt hyvinkin räikeitä ja jopa vihaisia ilmaisuja toisinaan myös humoristisia ilmaisuja. Tässä tutkimuksessa käyttämiämme videot jäljensivät mielestämme melko aidosti sellaisia tilanteita, joita me törmäämme oikeissa tulkkaustilanteissa käytyä keskustelua. Kuten *Pirjo-videossa* keskeinen puhuja *Pirjo* oli ilmaissut tunteitaan ja ajatuksiaan hyvinkin herkästi, esim. ilmauksilla *epätoivoisa, en aamulla nousisikaan* jne. (ks. *Pirjo-videon* ja vietnaminkielisen tulkkauksen litteroinnit liitteestä 2). Toisessa, *Aktivisti-videossa*, toinen puhuja eli *hattupäinen mies* oli ilmaissut mielipiteensä erityisen puolustavasti ja voimasanaisesti, esim. ilmauksilla *mennä kahteen suuntaan, paska* jne. (ks. *Aktivisti-videon* ja suomenkielisen tulkkauksen litteroinnit liitteestä 3).

4.2 Tulkkauksissa käytettyjen ilmaisujen valinta

Tutkimuksessa emme seuranneet tai hyödyntäneet mitään tiettyä käännösteoriaa, koska mielestämme tulkkaus ja kääntäminen ovat suurelta osin kaksi eri ammattialaa vaikka molemmissa käännetään kieltä. Meidän näkemyksemme tulkkauksen ja kääntämisen eroavaisuudesta on myös se, että molemmat ovat ilmaisutavaltaan monella tasolla erilaisia. Meidän mielestämme puhutussa ja kirjoitetussa ilmaisussa asioita ilmaistaan eri tavalla ja kulttuuri vaikuttaa siten eri tavalla.

Nojauduimme tulkkauksissamme käytetyissä termivalinnoissa omiin kokemuksiimme, päätelmiimme ja tietoteorioihin, joita käsitelimme luvussa kolme. Tarkastelimme siten, mitkä mahdolliset termit ja muutokset voisivat vaikuttaa kuulijoihin. Tämän jälkeen lähdimme tulkkaamaan ja muuttamaan jälkimmäistä tulkkausta. *Tulkkaus 1*:ssä (ks. liite 2 ja 3) halusimme tulkkauksen vastaavan mahdollisimman oikein lähdeilmaisua, niin terminologisesti kuin kulttuurillisesti. Huomioimme ilmaisuja siten, että tulkkauksien kieliasu ja lauserakenne olivat kohdekuulijoille sopiva. Emme halunneet poistaa tai muuttaa lähdekielen kulttuurillista ilmaisua, koska mielestämme se oli tässä tutkimuksessa oleellista säilyttää kulttuurisidonnainen ilmaisu, jotta kuulija saisi kuulla kohdekielen ilmaisun sen lähdekulttuurin ominaisella tavalla. *Tulkkaus 2*:ssa (ks. liite 2 ja 3) ajattelimme muuttaa niitä ilmaisuja, joita koimme merkitykselliseksi, muutamme ne ilmaisut sitten synonyymien omaisiksi ilmaisuiksi tai jätimme ne tulkkaamatta. *Tulkkaus 2*:ssa otimme myös niitä asiaseikkoja pois, joita koimme tulkkauksissa tarpeettomiksi, ja katsoa miten se olisi vaikuttanut kuulijan käsitykseen asian kontekstiin.

4.3 Tutkimusasetelma

Tutkimusta varten olimme rekrytoineet sähköpostin, sosiaalisen median ja puhelinsoit-
tojen kautta yhteensä kahdeksan osallistujaa, joista neljä äidinkielenään suomea ja neljä
äidinkielenään vietnamia puhuvaa. Tutkimukseemme osallistui Diakonia-
ammattikorkeakoululta kaksi lehtoria ja kaksi henkilöä koulun ulkopuolelta, joiden äi-
dinkieli oli suomi. Vietnaminkielisistä kolme osallistujaa oli Diakin opiskelijoita; kaksi
vaihto-ohjelman kautta Vietnamista tulleita opiskelijoita ja kolmas oli englanninkielisen
tutkinnon vietnamilainen opiskelija ja neljäs oli koulun ulkopuolelta. Jaoimme suomen-
kielisen ryhmän osallistujat kahden hengen ryhmiin: S1-, S2-ryhmään, vietnaminkieli-
nen ryhmä säilyi neljän hengen ryhmänä V1-ryhmänä. S1-ryhmän jäsenet saivat kuulla
ensin *tulkkaus 1* (ks. liite 2 ja 3) ja S2-ryhmän jäsenet saivat kuulla ensin *tulkkaus 2* (ks.
liite 2 ja 3). Halusimme tällä tavalla kokeilla oliko sillä väliä kumman tulkkauksen sai-
vat kuulla ensin, ja muuttiko se kuulijoiden käsitystä kuulemaansa. Vastausten erotta-
mista ja analysoinnin helpottamiseksi annoimme kullekin vastaajalle ”koodin”, S1a,
S1b, S2a, S2b, V1a, V1b, V1c ja V1d.

Tämän tutkimuksen tarkoituksena oli tarkastella tulkkauksissa käytettyjen sanail-
maisujen eroavaisuuksien vaikutusta kuulijaan. Saadaksemme vastausta tähän me me-
nettelimme analysoinnissa siten, että me vertailimme ensin V1-ryhmän vastauksia kes-
kenään ja S1- ja S2-ryhmän vastauksia keskenään. Tämän jälkeen vertailimme S1- ja
S2-ryhmän vastauksia V1-ryhmän vastauksia keskenään. Ristiin vertailulla yritimme
selvittää mahdollisia eroavaisuuksia vastauksissa.

Varmistaaksemme, että tutkimukseen kaikilla osallistujilla oli samat olosuhteet ja ym-
päristö, olimme varanneet tutkimusta varten neljäksi tunniksi Diakonia-
ammattikorkeakoulusta kaksi ATK-luokkaa. Tämä mahdollisti sen, että vastaajat pys-
tyivät kuuntelemaan ja katsomaan nauhoitukset omalta tietokoneelta. Annoimme vas-
taajien tulla vapaasti ja päättää tutkimus omalla ajallaan, eli emme ole etukäteen mää-
ranneet mitään tiettyä kestoja vastaamiselle. Käyttämämme luokkahuone oli sen verran
iso ja tietokonepäätteitä sen verran, että jokaisella vastaajalla oli oma tietokone ja kor-
vakuulokkeet käytössään tutkimuksen ajan. Jaoimme istumapaikat niin, että jokaisessa
pöytärivissä oli vain yksi vastaaja ja kunkin vastaajan välissä oli ainakin pöytäriivi välis-

sä. Varmistimme siten ettei vastaajilla ole ollut mahdollisuutta vaikuttaa toisiin vastajiin.

Käyttäen hyödyksemme kyseisiä kuvamateriaaleja ja tulkkauksia tutkimuksemme aineistonkeruuta varten kehitimme nelivaiheisen menettelytavan. Ensimmäisessä vaiheessa annoimme vastaajien katsoa nauhoitteen, joka vastasi osallistujan äidinkieltä. Tämän jälkeen annoimme heille vastauslomakkeen, johon he voivat vapaasti vastata esittämimme kysymyksiin (ks. suomen- ja vietnaminkieliset kysymykset liitteestä 4).

Ensimmäisen vaiheen jälkeen annoimme osallistujien katsoa ensin vieraskielinen nauhoite, jolloin vastaaja sai ensikäsityksen nauhoituksen tilanteesta ja luonteesta ennen kuin he saivat kuulla tulkkauksia. Vastaajan katsottua nauhoituksen, annoimme hänen kuunnella tulkkauksen; joko *tulkkaus 1* tai *tulkkaus 2* (ks. liite 2 ja 3). Jonka jälkeen vastattiin kysymyksiin omalla äidinkielellä (ks. liite 4). Tulkkauksia ja kuvanauhoituksia sai katsoa tarpeen mukaan uudelleen.

Kolmannessa vaiheessa se ryhmä, joka sai kuulla *tulkkaus 1:n* ensin, sai sen jälkeen kuulla *tulkkaus 2* ja toisinpäin. Tämän jälkeen vastattiin kysymyksiin. Tässä vaiheessa sai myös tarpeen mukaan kuunnella tulkkaukset useaan kertaan, kuitenkin ei sitä tulkkausta, minkä oli ensin kuunnellut.

Osallistujien vastattua kysymyksiin, vaikka emme ole kirjanneet varsinaista kysymystä vastauslomakkeisiin, olimme pyytäneet osallistujia kommentoimaan vapaasti tutkimustamme, tulkkauksiimme ja asioihin, jotka liittyivät tutkimukseen. Vastaajat olivat tässä vaiheessa yhä luokkatilassa omalla paikallaan, ja pyysimme heitä vastaamaan vastauslomakkeen toiselle, tyhjälle puolelle.

5 AINEISTON ANALYYSI JA TUTKIMUSTULOKSET

Tutkimusaineistomme on määrälliseen tutkimukseen verrattuna hyvin vähäistä, näin ollen tutkimuksemme perustuukin laadulliseen tutkimusmenetelmään. Tarkemmin tutkimuksemme lähestymistapa on diskurssianalyttinen. Diskurssianalyttisessä tutkimuksessa keskeisenä tarkastelu kohteena ovat kieli ja puhetavat, ja diskurssianalyttisen tutkimuksen juuret ovat kielitieteessä (Ronkainen, Pehkonen, Lindblom-Yläne & Paavilainen 2013, 94-95). Tässä osiossa käsittelemme tutkimusaineistoa. Aineistoa analysoidessa me tarkastelimme ensin samankielisiä vastauksia keskenään, jonka jälkeen tarkastelimme kaikki vastaukset keskenään. Koska vastaajat olivat kirjoittaneet vastauksiaan käsin, vastauksista oli ajoittain vaikeata saada selvyttä. Yritimme aina mahdollisimman tarkasti selvittää vaikeaselkoiset sanat, ja tässä osiossa laitamme huomautuksen tummennuksella niistä sanoista, jotka askarruttivat meitä analyysivaiheessa. Litteroidut vastaukset löytyvät liitteestä 5 ja 6, joihin viittaamme näissä analyysissä. Analyysissä käytämme nimitystä *S-ryhmä*, kun viittaamme suomenkieliseen ryhmään ja *V-ryhmä*, kun viittaamme vietnaminkieliseen ryhmään.

5.1 Vastauksien analyysi *Pirjo-videosta*

Esitettävässä videossa, jossa käsiteltiin *Pirjon* elämää, S-ryhmän vastaajilla ei ollut epäselvää aiheen ja puhujan (*Pirjon*) luonteesta. S-ryhmän vastaajat luonnehtivat *Pirjoa* voipuneena, toiveikkaana, empaattisena, tunnollisena äitinä, tyypillisenä suomalaisena, selviytyjänä, vahvana ja järkevänä. V-ryhmän kohdalla osalle vastaajista selkiytyi *Pirjon* henkinen ahdistus vasta tulkkauksen jälkeen, vaikka aisti videossa *Pirjon* herkistymisen. Suurin osa V-ryhmän vastaajista mainitsi vastauksessaan, että *tulkkaus 1* vaikutti vastaajan käsitykseen *Pirjon* tunteista paljon paremmin, koska tulkkauksessa käytetyt ilmaukset ilmensivät *Pirjon* tunteita hyvin tarkasti. Yleisesti vastaajilla ei ollut epäselvää miksi *Pirjo* oli kovin liikuttunut. Koska näytimme vain pienen osan kokonaisesta videosta, vastaajilla oli oletettavasti vaikeaa tietää kuka *Toni* oli. Sekä suomen- että vietnaminkieliset vastaajat olettivat *Tonin* olleen *Pirjon* poika tai mies. Vastaajat olivat myös yhtä mieltä siitä, että *Pirjo* herkistyi muistellessaan menneitä, ja *Pirjo* oli selviytynyt vaikeista asioista. S-ryhmän vastaajista kaksi ilmoitti ilmaisun, joka oli vaikuttanut häneen; yhdelle oli *Tonin asia* ja toiselle *Ei häitä vaikka ei herää aamulla*. Eniten

V-ryhmää koskettivat sellaiset ilmaisut kuin: *elän vain tässä nykyhetkessä, ei minua haittaa vaikka en aamulla enää nousisikaan, pienin askelin kerrallaan, voimattomuus, henkinen herääminen.*

Yleisesti suomenkieliset osallistujat vastasivat kauttaaltaan kysymyksiin hyvin lyhyesti, mutta mielestämme kuitenkin kattavasti. S-ryhmän vastaajat olivat ymmärtäneet kysymykset joihin vastasivat. Mielestämme he löysivät videosta ne oleelliset asiat kuten *Pirjon* vahvuus, realistisuus, toiveikkuus, järkevyys ja *Pirjo* oli rehellinen puheissaan eikä liikaa peiteltyt tunteitaan. S-ryhmän vastaajat havaitsivat *Pirjon* mielen muuttumisen ja herkistymisen *Pirjon* puhuessa menneisyydestään. Vastauksien perusteella S-ryhmäläiset olivat perusluonteeltaan ytimekkäitä ja olivat näin ehkä helpompia tulkita. Vietnamin kielisten kohdalla tuli selvästi ilmi heidän tapansa ilmaista asiat hyvin monisanaisesti, ja heidän vastauksensa olivat jossain määrin myös kuvaavampia kuin suomenkielisten vastaajien. Joissain kohti tuli myös ilmi se ettei osa V-ryhmän vastaajista ihan ymmärtänyt mistä nyt puhuttiin. *Pirjon* kertomus vaikutti V-ryhmän vastaajiin hyvin voimakkaasti, *Pirjon* herkistymisen vuoksi. Vietnamilaisessa kulttuurissa tämä piirre on vahvasti vaiettu asia. Yleisellä tasolla tunteiden näyttäminen on vietnamilaisessa kulttuurissa nykyäänkin tabu. Meidän mielestämme herkkä tilanne oli ehkä jossain tasolla vieras ja ehkä vähän vaikea käsitellä. Myötätunto oli kuitenkin V-ryhmän vastauksissa esillä. V-ryhmän vastauksista voidaan päätellä, että heidän käsityksensä ja vastaaminen selkeytyi heidän saatua ymmärrettävän tulkauksen *Pirjon* puheesta.

Vaikka *tulkkaus 1* oli monien V-ryhmän vastaajan mielestä selvempi, mikä sai vastaajan tuntemaan myötätuntoa *Pirjoa* kohtaan ja liikuttamaan, osa V-ryhmän vastaajista oli silti sitä mieltä, että *tulkkaus 2* oli sellaisenaan riittävä. V-ryhmän vastaajien mielestä *tulkkaus 2* ilmaisi riittävästi *Pirjon* tunteita ja sen syitä. Eräs V-ryhmän vastaaja puolestaan ilmaisi muuttavansa joitakin tulkin käyttämiä ilmaisuja, kuitenkin mainitsematta mitä ne ilmaisut olisivat olleet.

5.2 Vastauksien analyysi *Aktivisti-videon*

Aktivisti-videon hattupäistä miestä S-ryhmän vastaajat luonnehtivat mm. määrätietoiseksi, ylimieliseksi, kiivaaksi, ilmaisutavalta värikkääksi, kantaa ottavaksi, kiihkeä luonteiseksi, skeptiseksi, **räikee** (ilmaisu epäselvä, käsialatulkinna vuoksi). Mieles-

tämme suomalaisille osallistujille tuli heti ensimmäisellä näkemällä ja kuulemalla selväksi millaisesta persoonasta oli kysymys. V-ryhmä puolestaan luonnehtii *hattupäistä miestä* temperamenttiseksi, kärsimättömäksi, epäsiivistyneeksi, tuliseksi, päättäväiseksi, äkkipikaiseksi, suorapuheiseksi ja röyhkeäksi. S-ryhmän käsitys *hattupäisestä miehestä* ei muuttunut, heidän kuunneltua toista tulkkausta riippumatta kumpaa tulkkausta saivat kuulla ensin. Vastausten perusteella oli viitteitä siihen, ettei sillä ollut merkittävää merkitystä kumpaa tulkkausta vastaajat saivat kuulla ensin. Neljästä vastaajasta vain yksi vastaaja S-ryhmästä koki *tulkkaus 2:n* olleen ”uskottavampi ja persoonallisempi, suorempi, todentuntuisempi”. Kyseinen kommentti herätti meissä kysymyksen, että olisiko meidän pitänyt käyttää enemmän äänenpainoa tulkkauksissa vahvistamaan *hattupäisen miehen* luonnetta? Oliko tulkin äänensävyllä merkitystä tulkkauksessa? Toisaalta äänensävy ei ollut osana meidän tutkimuskysymystämme, joten emme ole antaneet sille sen suurempaa merkitystä, mutta se voisi olla asia jota tulevat tutkijat voivat selvittää. Eniten meitä herätti kuitenkin se asia, että osa S-ryhmän vastaajista koki *tulkkaus 1:n* olleen neutraalimpi ja mielekkäämpi yleiskielisyyden vuoksi, mikä lievensi termin *phân* (uloste) merkitystä. Oli myös eräs S-ryhmän vastaaja joka koki, että termin *paska* käyttäminen *tulkkaus 2:ssa* vaikutti kuulijaan vahvemmin. Nämä kommentit, ja eritoten kommentti siitä, että termin *paska* oli vaikuttanut kuulijaan, antoivat meille eniten viitteitä ja vahvistusta meidän käsityksemme siihen, että affektiivisilla ilmaisuilla on merkitystä.

Käännettäessä *phân*-termiä emme sinänsä joutuneet miettimään vastinetta, koska sillä oli suora vastine suomen kielelle eli se tarkoitti ulostetta. *Tulkkauksessa 2* käytimme termille *phân* vastinetta *paska*. Kahden vastaajan mielestä vastine vastasi enemmän *hattupäisen miehen* kiivautta, vaikka lähdepuheessa mies käytti termiä *phân* eli *uloste*. Kaksi vastaajista oudoksui kommunismin viittaamista ulosteeseen/paskaan, mikä selittyy paljon kulttuurieroista. Vietnamilaisessa kulttuurissa, kun halutaan puhua, huomauttaa, osoittaa tms. jotakin asia tai jopa henkilöä, joka on itselleen vastenmielinen tai epämieluisa usein vietnamilaiset saattavat verrata sitä asiaa ulosteeseen/paskaan. Pa-neudumme kuitenkin tähän käsitteeseen enemmän myöhemmässä luvussa.

S-ryhmän vastaukset olivat tässäkin hyvin lyhyitä. Kysymykset olivat jälleen mielestämme hyvin ymmärretty. *Aktivisti-videoista* suomalaiset löysivät ne oleelliset tunnetilat. He kiinnittivät huomiota *hattupäisen miehen* kielenkäyttöön. He huomioivat mm. siihen

millaista kieltä aktivisti käytti puolustaessaan omaa näkemystään. He eivät olisi itse ehkä halunneet käyttää vastaavassa tilanteessa provosoivaa kieltä. V-ryhmän vastaajat puolestaan analysoivat ja vastasivat hyvin monisanaisesti, ja heidän vastauksensa olivat hyvinkin kaunopuheista, mikä puolestaan vaikeutti meidän analysointia. He seurasivat tarkasti *hattupäisen miehen* käytöstä, äänenpainoa ja tekivät tämän perusteella päätelmät miehestä. V-ryhmän vastaajille oli luontaisempaa vaistota tilanteen ilmapiiri ja vastapuolen tunnetilat. Meidän mielestämme vietnaminkieliset olivat herkempiä näkemään negatiivisina voimakkaat tunneilmaisut (tässä tulee esille kulttuurisidonnaisuus). Yleisesti vastauksissa ilmeni, että he tiesivät miksi mies kiivastui. V-ryhmän vastaajien mielestä *hattupäisen miehen* käyttämä kieli ja sanavalinnat eivät olleet heidän mieleensä. Kahden V-ryhmän vastaajan mielestä oli epämieluisaa kuunnella *hattupäisen miehen* kielenkäyttöä, kun S-ryhmän vastaajat eivät suoranaisesti kritisoineet *hattupäisen miehen* kielenkäyttöä.

5.3 Kulttuuri ja sana-ilmaisun vaikutus asioimistulkkauksessa

Käytyämme läpi tutkimustuloksia meidän mielestämme kulttuurilla on suuri rooli siihen, miten kuulija suhtautuu kuulijaan ja tulkkauksiin. Esimerkiksi osallistujien katsottua *Aktivisti-videota*, jossa *hattupäinen mies* valitsi ja käytti ilmaisuja tuodakseen esille mielipiteensä vaikutti suuresti osallistujiin. Siinä missä S-ryhmä kuvailee *hattupäistä miestä* kiihkeänä mielipiteen puolustajana, värikkäänä ilmaisija, määrätietoisena ja kiihvältä, osa V-ryhmän jäsenistä luonnehtii kyseistä miestä röyhkeänä, epäsiivistyneenä, kykenemätön hallitsemaan temperamenttia ja mies oli käyttänyt rumia sanoja (vrt. liite 5 [FI] ja liite 6 [VN]). Kulttuuri vaikutti siihen miten osallistujat olivat luonnehtineet ja arvostelleet *hattupäisen miehen* luonnetta ja kielenkäyttöä. Vietnamilaiset kokivat olonsa epämieliseksi, kun *hattupäinen mies* käytti puheessaan termiä *uloste* (phân). Siitä huolimatta, että vietnamilaiset vastaajat tiesivät *hattupäisen miehen* puolustaneen vain omia mielipiteitään, heidän mukaansa *hattupäinen mies* oli epäsiivistynyt, kun oli käyttänyt alhaisia ilmaisuja puheessaan. Meidän käsityksemme vietnamilaisesta kulttuurista on se, että vietnamilainen yleensä haluaa näyttäytyä ja osoittautua hyvänä ja piilottaa mieluummin sen ruman ja huonon asian joko itsestään tai muusta häneen liittyviä asioita. Tällainen kulttuurillinen suhtautuminen kiroiluun asettaa mitä suurella todennäköisyydellä tulkit vaikeaan tilanteeseen, koska tulkki ei tiedä itsekään pitäisikö hänen tulkata “epäsiivistyneitä” ilmaisuja tulkkauksissaan. Käyttämämme lähdekirjallisuuden

(luku 3, jossa käsitelimme kulttuuria ja identiteettiä) ja meidän omien kulttuuritaustan perusteella, voimme asettaa johtopäätöksen, että ne tulkit jotka ovat saaneet suuremman ja kenties pidemmän aikaa länsimaalaisen kulttuurivaikutuksen alaisina nämä herkemmin tulkkaavat voimasanoja. Ne tulkit, jotka ovat yhä syvällä juurtuneita vietnamilaiseen kulttuuriin ja antavat sen vaikuttaa ajattelutapaansa, nämä tulkit puolestaan valitsevat mitä todennäköisimmin sellaisia ilmaisuja, jotka sopivat mielestään paremmin vietnamilaiseen kielenkäyttöön.

Vietnamilaisessa kasvatuskulttuurissa on ollut ja yhä elävä tapa verhota sellaisia tunteita ja tapoja, joita pidetään yhteisössä huonona, paheena, rumana tai vääränä ja kiroilu on yksi niistä asioista. Itkeminen, ja erityisesti miehen itku, on vietnamilaisessa kulttuurissa yhä eräänlainen “huono” piirre ihmisessä. Meidän oman kasvatuksemme pohjalta näkemyksemme on, että vietnamilainen kulttuuri painottaa yhä vieläkin vahvaa ja sivistynyttä ihmisluonnetta, jossa ihminen ei saisi kiroilla tai näyttää millään tavalla näyttäytyä heikolta (itkeminen luonnehditaan heikkona ominaisuutena). Tällaisen kulttuuripaineen alla, kun vietnamilainen tulkki joutuu valitsemaan tunneilmaisuille vastineita, tulkki joutuu niin ikään tienristeykseen, jossa tämä valitsee joko puhujan ilmaisun sen intention mukaisen vastineen tai vietnamilaisen kulttuurisidonnaisen kaunistellun ja verhotun ilmaisun.

Suomalaisessa kulttuurissa on tärkeää olla suorapuheinen eikä sanomisissaan sovi kaarella, mikä on täysin vastakohta aasialaiseen ja erityisesti vietnamilaiseen kulttuuriin, kuten voimme todeta suomalaisten ja vietnamilaisten vastauksissa (vrt. liite 5 ja 6). Niin kauan kuin olemme asuneet Suomessa, olemme huomanneet, että yleisesti suomalaiset menevät suoraan asiaan ja ilmaisevat mielipiteensä peittelemättä. Kuten suomalaisten osallistujien vastauksista (ks. liite 5) saattoi myös huomata, että he vastasivat hyvinkin lyhyesti ja ytimekkäästi. Kun vietnamilaiset osallistujat pitivät *hattupäisen miehen* ilmaisuja epäsiivistyneenä *Aktivisti-videossa*, suomalaiset osallistujat kokivat, että oli kovin kummallista verrata ulostetta kommunismiin (ks. liite 5). Voidaan päätellä vastausten perusteella, että suomalaiset eivät tuomitse puhujaa kielenkäytön perusteella toisin kuin vietnamilaiset. Kun mietimme tunnesävyjen merkitystä asioimistulkkauksessa, voimme tutkimustulosten ja tietoperustan perusteella päätellä, että on tärkeää tulkin tuntea sekä lähde- että kohdekulttuuria ja sen käyttämää kieltä. On myös erityisen tärke-

ää tulkin hallita molempia kieltä niin, että hän kykenee ilmaisemaan tunnesävyjä aidosti lähdeilmaisua kunnioittaen.

Opintojemme aikana olemme törmänneet ja havainneet, että on tulkkeja (myös muunkielisiä kuin vietnam), jotka ovat yhä vahvasti sidoksissa omaan kulttuuriinsa, että ovat kulttuuripaineen alla. Kulttuurisidonnaisuuden takia ovat käyttäneet vääristäviä ilmaisuja, jotka eivät ole vastanneet lähdeilmaisuja lainkaan. Näitä ilmaisuja ovat esimerkiksi suomenkieliset voimasanat. Vaikka Suomessa toimii vietnaminkielisiä tulkkeja, jotka ovat saaneet Suomessa tulkikoulutuksen, ovat yhä vahvasti sidoksissa vietnamilaiseen kulttuurikasvatukseen. Näin ollen nämä tulkit käyttävät vietnamilaiseen kulttuuriin sopivampia ilmaisuja, ja jättävät huomioimatta tulkin ammattisäännösten kohdan, jossa ohjeistetaan tulkkia pysyvän puolueettomana eikä anna henkilökohtaisten asenteidensa ja mielipiteidensä vaikuttaa tulkkaukseen. Mielestämme, kun tulkki antaa kulttuuritaustansa vaikuttaa tulkkaukseen, tulkki asettaa toimintansa ristiriitaan edellä mainitun ammattisäännösten kohdan kanssa. Toiseksi, kun tulkki ns. kiertää puhujan ilmaisun ja sen ilmaisun intention, tulkki toiminnallaan hävittää puhujan identiteetin ja ilmaisun tarkoitusperän. Kielihän on osa puhujan identiteettiä, kuten luvussa 3 olemme esittäneet. Mielestämme, kun tulkki asettaa itsensä pääpuhujan paikalle, tämä kylläkin tulkkaa, mutta tämä pääpuhujan ns. toissijaiseksi, koska tulkin tulkkauksissa ei tule esille pääpuhujan identiteetti tai kulttuuri eikä ilmaisujen intentio.

6 OPINNÄYTETYÖN LUOTETTAVUUS JA EETTISYYS

Vaikka tutkimuksessamme emme ole käyttäneet oikeita tulkkaustilanteita, se ei mielestämme vaikuttanut heikentävästi meidän tutkimuksemme luotettavuuteen. Mielestämme laadukkaan ja luotettavan tutkimuksen tekee tutkimuksen läpinäkyvyys ja tutkijoiden rehellinen suhtautuminen tutkimukseen ja aineistoon. Tutkimuksen luotettavuuteen vaikuttaa osaltaan myös kriittinen suhtautuminen aineistoon ja tutkimuksen toteutukseen. Tässä osiossa käymmekin läpi tutkimuksen toteutukseen liittyviä haasteita ja ratkaisuja, joita olisi voinut muuttaa ja parantaa. Näitä mietteitä voikin hyödyntää tämän aiheen jatkotutkimuksissa.

6.1 Tutkimuksen luotettavuus

Hyvän ja laadullisesti pätevän tutkimustyön on vastattava tiedeyhteisön asettamiin kriteereihin, eli tutkimuksen validiteetin ja reliabiliteetin tavoittelemiseksi tutkijan/tutkijoiden on noudatettava johdonmukaisesti tieteellisiä käytäntöjä ja osattava soveltaa tutkimuseettisiä periaatteita. Validiteetti tarkoittaa tutkimuksen pätevyyttä eli miten hyvin tutkimus kuvaa tutkittavaa ilmiötä ja reliabiliteetti tarkoittaa miten tarkasti tutkimuksen tulos kuvaa tutkittavaa ilmiötä. (Ronkainen ym.2013, 129–130.) Tarkemmin: tutkimuksen pätevyyttä eli validiteetin kriteerejä ovat mm. onko tiedon hankintavassa käytetty sellaisia ratkaisuja ja käytäntöjä, jotka ovat perusteltavissa tieteen yleisten kriteerien tai tutkimuksen edustaman tutkimusperinteen näkökulmaa. Tutkimuksen on kyettävä osoittamaan johdonmukainen yhteys tutkimustuloksen ja tutkittavan asian välille. Tutkijan on pidettävä etäisyyttä tutkimustulosten ja tutkittavien välille, ettei anna omien käsityksiensä ja tulkintojensa dominoida tutkimusaineistoja ja tutkittavia. (Ronkainen ym. 2013, 131).

Koska tutkimusasetelmamme aineistonkeruuta varten on ollut johdonmukainen ja mielestämme se seurasi tieteellistä perustaa, uskomme tutkimuksemme täyttävän validiteetin kriteerejä. Mielestämme tutkittavien ja tutkijoiden välinen suhde ei tässä tutkimuksessa ole ollut oleellinen tekijä. Riippumatta siitä, mikä oli tutkijoiden ja tutkittavien välinen suhde, se ei mielestämme vaikuttanut tutkimustuloksiin. Koska tutkimusasetelmamme kyselee paljon tutkittavan omia henkilökohtaisia kokemuksia ja näkökulmia,

eivätkä tutkijat osallistu millään tavalla tutkittavien itsenäiseen vastausprosessiin (muutoin kuin valvomiseen), emme siten nähneet, että tutkijoiden ja tutkittavien välisellä suhteella olisi ollut negatiivista vaikutusta tutkimuksen validiteetille.

Reliabiliteetti puolestaan tarkoittaa tutkimustuloksen luotettavuutta, eli onko tulos riittävän tarkka, yhdenmukainen ja johdonmukainen. Tutkimustuloksen luotettavuutta kuitenkin vaikuttavat ulkoiset tekijät kuten tutkittavien rehellisyys, vireys, mielentila tms. mikä voisi vääristää tutkimustulosta. Tutkimuksessa onkin tärkeää huomioida tutkimuksen toistamisen tarpeellisuutta. Luotettavuuteen vaikuttaa myös tutkijan/tutkijoiden laatiman aineiston hankintatavan huolellisuutta, olivatko tutkimuskysymykset johdonmukaisia ja yleisesti oliko tutkimus laadittu ja suoritettu huolellisesti. (Ronkainen ym. 2013, 131–133.)

Tutkimusasetelmamme ei perustunut määrälliseen tutkimusmenetelmään, jolloin tutkimuksemme vastaaja ja materiaali (tässä tutkimuksessa videomateriaali) oli suhteellisen vähäistä. Tämä ei mielestämme vaikuttanut heikentävästi tutkimuksemme validiteettiin, koska tutkimustuloksissa on selkeitä viitteitä siihen, että tulkin affektiiviset termivalinnat vaikuttavatkin kuulijan johtopäätöksiin ja asenteeseen puhujaa kohtaan. Tutkimuksemme laajuus rajoittui omien resurssiemme ja kykyjemme puitteisiin, ja katsoimme parhaaksi tehdä tästä tutkimuksesta eräänlainen esitutkimus ja testata menetelmämme toimivuutta. Viitaten tutkimuksemme aineistoon ja johtopäätöksiimme, meidän mielestämme tutkimuksemme kaipaa jatkotutkimuksia. Laajamittaisemman jatkotutkimuksien avulla meidän tutkimustyömme saattaisi saada tulevaisuudessa paremman luotettavuuden.

6.2 Tutkimuksen eettisyys

Ronkainen, Pehkonen, Lindblom-Ylänne & Paavilainen (2013, 38 & 152) ovat *Tutkimuksen voimasanat* kirjassaan ohjeistaneet hyvinkin tarkasti ja selkeästi mitkä ovat tieteilisen tutkimuksen eettiset säännöt. Lainaamme niistä seuraavat:

”On määriteltävä, kuinka tutkittavat rekrytoidaan, mitä sopimuksia tehdään, millaisia lupia tarvitaan, kuinka aineisto säilytetään ja kuinka pidetään huoli tutkittavien tietosuojasta eli muun muassa siitä, etteivät tutkittavien nimet ole

kenenkään muun kuin tutkijan yhdistettävissä kerättyyn aineistoon” (Ronkainen ym. 2013, 38).

”Hyvä tieteellinen käytäntö tarkoittaa tiedeyhteisön toimintatapojen noudattamista eli rehellisyyttä, yleistä huolellisuutta ja tarkkuutta tutkimustyössä, tulosten tallentamisessa, niiden esittämisessä sekä tutkimusten ja niiden tulosten arvioinnissa. Tutkimus on suunniteltava, toteutettava ja raportoitava yksityiskohteisesti ja tieteelliselle tiedolle asetettujen vaatimusten edellyttämällä tavalla” (Ronkainen ym. 2013, 152).

Näiden kahden hyvin tarkoin määriteltujen eettisten ohjeiden mukaan me olemme pyrkineet toimimaan tutkimustyötä tehdessämme, koska se tutkimustyön perusedellytys ja tutkijan perusarvo. Noudattaen tutkimuksen edellyttämiä arvoja ja periaatteita, niin ikään luo tutkimustyöllemme painoarvoa. Tämän saavuttamiseksi olikin tärkeää noudattaa ja ylläpitää tutkimusetiikkaa tutkimuksen jokaisessa vaiheessa. Sääntöjä noudattaen, olemme laatineet tiedotteen tutkimukseen osallistujille (Liite 1). Tässä tiedotteessa kerroimme tutkimuksen tekijät, koulutus sekä mistä oppilaitoksesta. Kerroimme tutkimuksen tarkoituksen ja että tutkimuksen osallistujat ovat vapaaehtoisia osallistumaan tutkimukseen. Tutkimuksessa emme ole ottaneet muita henkilötietoja ylös kuin tutkittavien ikä, sukupuoli, ammatti ja äidinkieli. Heidän henkilötietojaan emme tule julkaisemaan emmekä ole oikeutettuja käyttämään henkilötietojaan muihin tarkoituksiin kuin kyseiseen tutkimukseen. Tiedotteessa ohjeistimme tutkittavia tutkimuskäytännössä ja kerroimme tutkittaville, ettei heillä ole oikeutta kertoa tutkimuksen tarkoituksesta ja sisällöstä muille tutkimukseen osallistujille tai millään tavalla vaikuttaa toisiin osallistujiin, jottei se vaikuttaisi tutkimuksen luotettavuuteen. Tutkimustuloksia tarkastellessa pysymme subjektiivisina ja rehellisinä niitä analysoidessa ja raportoidessa. Muutenkin olemme mahdollisimman tarkasti noudattaneet edellä mainittuja tutkimukseen liittyviä eettisiä sääntöjä.

6.3 Tutkimuksen haasteet

Tutkimuksemme on tietääksemme ensimmäisiä tutkimuksia, mikä tutkii affektiivisuuden merkitystä asioimistulkkauksessa. Tästä johtuen emme ole löytäneet sellaista tutkimusmallia, josta olisimme voineet ottaa mallia. Jouduimme itse miettimään ja kehittä-

mään toteutustavan, jolla keräsimme aineistoa. Tutkimusasetelmamme oli sinänsä järkevä ja toimivakin, mutta siinä oli silti omat puutteensa. Etenkin kysymyksien asettelua olisimme voineet kehittää lisää, tosin rajallinen aika ja resurssi olivat vaikuttaneet yleisesti ottaen tutkimuksemme toteutukseen.

Vasta tutkimuksen aikana ja analyysivaiheessa olimme huomanneet kehittämismahdollisuuksia, sellaisia asioita joita olisimme voineet tehdä toisin. Jälkiviisaina mielestämme meidän olisi pitänyt paneutua ja analysoida tarkemmin käyttämiämme videomateriaaleja. Meidän olisi pitänyt tarkastella *Pirjon* ja *hattupäisen miehen* puheita syvällisemmin, miettiä heidän puheensa intentiota. Sillä jokainen yksilöinä käyttää kieltä omalla henkilökohtaisella tavalla, ja se on syvästi yhteydessä käyttäjän äidinkieleen ja siten puhuja kykenee vaikuttamaan ja suostuttelemaan keskustelun toista osapuolta (Herlin, Kallio-koski, Kotilainen & Onikki-Rantajääskö 2002, 10). Meidän olisi pitänyt rakentaa kysymykset videoissa puhuvien ympärille. Tähän tutkimukseen laaditut kysymykset olivat ns. yleispäteviä, joista oli vaikea tämentää jotakin tiettyä asiaa. Kuten useat vastaajat olivat huomauttaneet, osa kysymyksistä oli vaikeasti ymmärrettäviä, ja joihinkin osa vastaajista ei edes vastannut. Vastaamatta jättämiseen oli vaikuttanut muun muassa se, että vastaaja koki kysymyksen olleen epäolennainen.

Mikäli ajanhallintamme olisi ollut paremmin organisoitu, olisimme asettaneet kysymykset siten, että jokaiseen kysymykseen olisi vastattu. Olisimme voineet kysyä erikseen esim. miksi *Pirjo* oli käyttänyt ilmaisua ”*ei haittaa vaikka ei herää aamulla*” ja miten se oli vaikuttanut vastaajaan. Olisimme siten saaneet kenties suuremman ja täsmällisemmän vastauksen. Olisimme voineet analysoida syvällisemmin käyttämiämme videoita, olisimme kenties voineet huomata olennaisimmat ilmaisut ja muokannut niitä tulkauksissamme siten, että niiden ilmaisu olisi muuttunut enemmän ja katsonut miten se olisi sitten vaikuttanut vastaajaan.

Tutkimustamme tarkemmin tarkasteltuna näin jälkikäteen, huomasimme, että parempi asetelma olisi voinut olla esim. niin, että me olisimme koonneet kahden hengen ryhmän, sekä vietnamin- että suomenkielisen ryhmän, joka olisi poiminut meidän puolestamme ne ilmaisut, jotka vaikuttavat heihin. Sen jälkeen olisimme voineet täsmällisemmin muokata niitä ilmaisuja, jotka olivat vaikuttaneet kuulijoihin, ja sitten olisimme koonneet varsinaisen tutkimusryhmän ja edenneet nykyisen tutkimuksen mukaisesti.

Eräs vastaajista oli myös huomauttanut, että hänen mielestään olisi ollut mielenkiintoista kokea samanlainen tutkimus siten, että se olisi tulkattu simuloitusti. Tämä olisi tietenkin melko haastava toteuttaa ja vaatii todennäköisesti rahoittajan tms. Mutta totta puhuen, meidän alkuperäisessä suunnitteluvaiheessa olimme ajatelleet yhteistyötä Teaterikorkeakoulun kanssa, jossa kyseisen yliopiston opiskelijat olisivat voineet auttaa meitä luomaan aidon tulkkaustilanteen. Se olisi mahdollisesti voinut luoda sellaisen reaaliaikaisen tutkimusasetelman, mutta sen toteutuskin olisi ollut varsin aikaa vievä ja varmasti vaatisi huomattavasti suuremman rahoituksen.

On kuitenkin myönnettävä, vaikka valitettavaa, että me jossain määrin olisimme voineet toteuttaa tutkimustamme paremmin. Meidän olisi pitänyt analysoida videoiden sisältämät ilmaisut vielä syventyneemmin, ja muokata *tulkkaus 2* vielä paremmin. Suunnitteluvaiheessa me emme ottaneet huomioon, tai paneutuneet riittävästi siihen miten meidän tulisi vaihtaa ilmaisut, jotta ne eroaisivat toisistaan. On ehkä helppoa syyttää aikarajaa ja ajanpuutetta tai resurssia, mutta todellisuudessa meillä oli melko rajoitettu ajankäyttö. Siitä johtuen teimme kysymykset ja toteutuksen hieman hätiköiden.

Kuten jo mainittu, vaikka tutkimustuloksemme olivatkin hieman epätarkkoja, silti tutkimuksemme on antanut selkeitä viitteitä siitä, että tulkkauksessa käytetyt ilmaukset vaikuttavat kuulijan käsitykseen puhujasta. Mielestämme tutkimusaiheemme on ajankohtainen ja tärkeä asioimistulkkausalalle ja -koulutukselle. Tutkimuksemme kaipaakin laajamittaisempaa tutkimusta ja kehittämistä.

7 POHDINTOJA TERMIVALINNOISTA

Kuten moni vastaaja oli huomauttanut vastauksessaan, että *Aktivisti-videossa tulkkaus 2* oli puhekielisempi (ks. liite 5), ja se vastasi paljon lähdepuhujan ilmaisua. Mikä oli sinänsä melko mielenkiintoinen huomautus, koska vastaaja ei sinänsä ymmärtänyt mitä puhuja oli sanonut ennen kuin oli kuunnellut tulkkausta. Todennäköisesti vastaaja oli tulkinnut *hattupäisen miehen* kiivautta tämän eleistä ja äänenväyvystä ja sen perusteella olettanut, että *tulkkaus 2* vastasi enemmän miehen luonnetta. Tutkimuksessa emme keroneet, millaisia tulkkauksia he saivat kuunnella. Näin ollen vastaajan oli miltei mahdotonta sanoa, kumpi tulkkauksista oli ”lähempänä” totuutta. Silti osa vastaajista koki, että *tulkkaus 2* ilmaisi *hattupäisen miehen* kiivautta lähemmin. Osa vastaajista puolestaan koki, että *tulkkaus 1* oli mieluisampi.

Miettiessämme omia termivalintojamme mietimme juuri sitä keinoa miten vaikuttaa kuulijaan. Miten mahdollisesti uudelleen vaikuttaa kuulijaa, kun tämä oli jo kuunnellut yhtä tulkkausta. *Aktivisti-videon* kohdalla me mietimme juuri sitä, että mitä jos käyttäisimmekin puhekieltä ja vaihtaisimme termille *phân (uloste)* vastineeksi *paska*. Emme osanneet odottaa, että osa vastaajista olisi reagoinut sillä tavalla, että kokivat *tulkkaus 2* olevan lähempää puhujaa, ja että se vaikutti vastaajaan enemmän. Olimme tavallaan myös yllättyneitä siitä, että joitakin puheeseen liittyvien asioiden poisjättäminen ei vaikuttanut kontekstin ymmärtämiseen kuin me alun perin ajattelimme. Mikä oli tavallaan pettymys, toisaalta tämä johtunee, siitä ettemme jättäneet niitä oleellisimpia asioita pois. Kenties meidän olisi ehkä pitänyt jättää kokonaan esim. sanan *paska* pois ja sanoa, että mies kiroilee.

Alla on kooste ilmaisuista ja termeistä, joilla olimme ajatelleet olevan vaikutusta tutkittavien käsityksiin. Tässä osiossa ilmaisemme myös omia pohdintojamme siitä, miten ilmaisut olisivat kenties toimineet paremmin, jos olisimme käyttäneet toisenlaisia ilmaisuja. Suomen ja vietnamin kielen välillä ei ole olemassa (tällä hetkellä) meidän mielestämme luotettavaa ja täsmällistä sanakirjaa. Tehdessämme käännöksiä, etsimme ensin kielikohtaisesti termien määritelmät, jonka jälkeen katsoimme, että vastasivatko määritelmät toisiaan. Toisinaan oli sellaisia ilmaisuja joista ei löytynyt määritelmiä, jolloin

me jouduimme pohtimaan termeille sille sopivat vastineet. Tällöin termivalinnat perustuivat meidän omiin päätelmiimme.

Aktivisti-videon termit ja ilmaisut, joihin me kiinnitimme huomiota ja joihin me olimme toivoneet, että vastaajat olisivat myös kiinnittäneet huomiota. Oletimme näiden termien ja ilmaisujen vaikuttavan, ja siten muuttavan kuulijoiden käsityksiä puhujasta ja kontekstista.

- a. *khôn khéo luàn lách*, käytimme *tulkkaus 1*:ssä vastinetta viekkautta ja oveluutta ja *tulkkaus 2*:ssa älykkyyttä. Vietnaminkielinen ilmaisu tarkoittaa meidän näkemysemme mukaisesti ensimmäisessä tulkkauksessa käytettyä ilmausta. Ajattelimme ensin, että muuttamalla sen yhdeksi käsitteeksi olisi muuttanut kuulijan käsitystä puhujasta, mutta toisin kävi. Siihen ei huomioitu, mikä ehkä johtui siitä, että ilmaisut tulkkauksissa olivat merkitykseltään liian lähellä toisiaan. Kenties ilmaisu *kieroilu* olisi mahdollisesti muuttanut kuulijan käsitystä puhujasta enemmän..
- b. *tìm hiểu* ilmaisulle on suomenkielinen suora vastine eli *ottaa selvää* (tietenkin kontekstista riippuen, mutta tässä se tarkoittaa mainitulla tavalla). *Tulkkaus 2*:ssa olimme käyttäneet ilmaisua *udella*. Vastauksista päätellen, tällainen ilmaisu muutos ei vaikuttanut kuulijaan. *Puristaa* tai *lypsyä totuutta* olisi ehkä voinut muuttaa puhujan ilmaisua hieman eri suuntaan.
- c. *tranh đầu* tarkoittaa tässä asiayhteydessä *aktivistia*, jota me käytimme *tulkkaus 1*:ssä. Yleisemmällä tasolla ilmaisu tarkoittaa vastustamista tai taistelemista jotakin vastaan. *Tulkkaus 2*:ssa käytimme vastinetta *protestoija*. Ajattelimme, että näillä termeillä olisi ollut enemmän vaikutusta kuulijoihin, koska termithän käsitteivät kahta eri asiaa. *protestoijahan* ymmärretään henkilöksi, joka esittää vastalauseita tai on jotakin vastaan. *Aktivisti*han ymmärretään lähinnä henkilöksi, joka oman aatteensa tai vakaumuksensa takia vastustaa jotakin toista aatetta. Mielestämme tämän olisi pitänyt vaikuttaa enemmän kuulijan käsitykseen, mutta toisaalta se ei ehkä muuttanut asian kontekstia niin paljon, että se olisi vaikuttanut kuulijan asenteeseen puhujaa kohtaan. Pohdimme, että olisiko *pistää hanttiin* joissakin kohdissa tulkkausta muuttanut puheen luonnetta?

- d. *bằng chứng* on monimutkaisempi ilmaisu, yksinään se tarkoittaa todistetta, todistus aineistoa, mutta tässä asiayhteydessä päätimme käyttää varsinaisessa tulkkauksessa eli *tulkkaus 1*:ssä ilmaisua *voin vakuuttaa*, koska mielestämme käyttämämme ilmaisu vastasi parhaiten lähdeilmaisua. *Tulkkaus 2*:ssa me päädyimme ilmaisuun *jos oisin*, koska mielestämme se olisi voinut muuttaa kontekstia hieman. Mielestämme *tulkkaus 2*:n ilmaisussa ei välittynyt vakuuttelun intentiota samalla tavalla kuin *tulkkaus 1*:ssä. Mielestämme lähdeilmaisu toi esille paljon puhujan kielikyvykkyydestä ja ilmaisutavasta. Valitettavasti vastaajat eivät kommentoineet tähän toivomallamme tavalla.
- e. *cáo buộc tôi ... vô tội và* ilmaisu sanatarkasti tarkoittaa syytät minua vaikka olenkin syytön, ja mielestämme jäljittelimme ilmaisulle melko tarkan ilmaisun *tulkkaus 1*:ssä eli *syyttä syytät syytöntä*. Mielestämme käyttämässämme ilmaisussa säilyi puhujan luonne ja kielikyvykkyys. Vietnamilaisesta näkökulmasta, kun puhuja käyttää tällaisia ilmaisutyyplejä, hän on yleisesti hyvinkin kielellisesti lahjakas. Tavallinen ns. punaniskainen vietnamilainen mies ei kykenisi ilmaisemaan samalla tavalla vaan olisi käyttänyt paljon voimallisempia ilmaisuja. Tästä lähtökohdasta päädyimme ratkaisuun, että *hattupäinen* mies puhuukin puhekieltä *tulkkaus 2*:ssa. Mikä johti siihen, että oli vastaajia, jotka kokivat *tulkkaus 2*:n vastanneen enemmän *hattupäisen miehen* luonnetta ja kiivautta (ks. liite 5). Mikäli, jos olisimme käyttäneet ilmaisua *Perkele, älä syytä mua!* olisi varmasti muuttanut kuulijoiden käsitystä vielä enemmän.
- f. *đi hai đường chiều* tarkoittaa mennä kahteen suuntaan, riippumatta kontekstista. Mielestämme käytimme *tulkkaus 1*:ssä, siihen asiayhteyteen sopivaa ilmaisua *menet kahteen suuntaan*. Mielestämme toisessa tulkkauksessa käytetty ilmaus *kaksnaamainen* oli myös hyvä, ja oletimme sen muuttavan kuulijan käsitystä. Koska mielestämme *kaksnaamainen* ilmaisu kertoo paljon puhujasta, puhujan asenteesta ja suhteesta vastapuhujaan. Mietimme nyt, että olisiko ilmaisu *pönttöpää* kiinnittänyt enemmän huomiota tutkimuksen osallistujiin?
- g. *Chê trách* tarkoittaa paheksumista ja syyllistämistä, kun joku on tehnyt jotain väärin. Tässäkin mielestämme käytimme oikeata ratkaisua *tulkkaus 1*:ssä, ilmai-

sua *väheksyä*. Toiseen tulkkaukseen käytimme ilmaisun synonyymiä eli *paheksua*. Suomenkielisessä määritelmässä (MOT kielitoimiston sanakirjan mukaan) termeillä on kyllä sisällöllistä eroa, mutta kenties ne olivat merkitykseltään ja ilmaisultaan kuitenkin liian lähellä toisiaan, että ne olisi vaikuttanut kuulijaan niin paljon kuin me olisimme toivoneet.

Pirjo-videon tulkkauksissa oli myös vastaavanlaisia virheitä, käytimme enemmän synonyymejä kuin jotain muuta. Jätimme joitain ilmaisuja pois, mikä ei kuitenkaan vaikuttanut kontekstiin.

- a. *mörköjä* ilmaisulla on vietnamin kielessä suora ilmaisullinen vastine eli *ông kẹ*, jota me käytimme *tulkkaus 1*:ssä. Toisessa tulkkauksessa me käytimme ilmaisua, joka viittasi ihmisen varjoon eli *bóng người*. Termi ja ilmaisu muutoksessa *tulkkaus 2*:ssa, ajattelimme tuoda ilmaisun enemmän ns. konkreettisemmaksi, jonka tarkoituksena oli muuttaa hieman kontekstia. Koska emme ole vastauksista saaneet suoria vastauksia siihen, että muuttuiko vastaajan käsitys kontekstiin, emme varmuudella voineet vastata tähän kysymykseen. Toisaalta olisi ollut myös monia muita hyviä ilmaisuja, jotka olisivat mahdollisesti sopineet ja mahdollisesti myös muuttaneet kuulijan näkemystä, *kyttääjä* olisi voinut olla yksi hyvä esimerkki.
- b. *epätoivoisa* ilmaisulle, jota me käytimme *tulkkaus 1*:ssä, oli myös suora vastine eli *vô vọng*. Toisessa tulkkauksessa me käytimme ilmaisua *thất vọng*, mikä tarkoittaa lähinnä pettynyttä oloa. Ilmaisuilla on meidän mielestämme keskenään ilmaisullinen vivahde ero, mikä meidän mielestämme olisi voinut vaikuttaa vastaajan käsitykseen kontekstiin, ja myös puhujan ilmaisutyyliin, että puhuja painottaa kokemustaan hyvin raskaasti.
- c. *hyvä äiti* ilmaisussa me käytimme ensimmäisessä tulkkauksessa ilmaisua *mẹ chu toàn*, joka tarkoittaa tunnollista ja ikään kuin täydellistä äitiä. Toinen ilmaisu *mẹ tốt* tarkoittaa hyvää äitiä. Ensimmäinen ilmaisu sopii mielestämme kontekstiin hyvin, mutta jälkimmäinen on ilmaisultaan kenties täsmällisempi kuin ensimmäinen käyttämämme ilmaisu. Mielestämme ilmaisut erosivat toisistaan aika paljon, mutta ilmaisut taisivat kuitenkin olla liian lähellä toistensa käsitettä, eikä

se siten muuttanut kuulijan mielipidettä kontekstia kohtaan. Pohdimme jälkikäteen, että olisiko ilmaisun poisjättäminen kokonaan voinut muuttaa vastaajien käsitystä tai aiheuttanut reagointia. Toisaalta silloin olisi pitänyt käänöksessäänkin muuttaa paljon kontekstiin liittyviä ilmaisuja.

- d. *en aamulla enää nousisikaan* oli myös ilmaisu, joka ei muutoksesta huolimatta muuttanut kuulijoiden käsitystä puhujasta tai tilanteesta. Syynä lienee tässäkin se, että ilmaisutavat tulkkauksissa olivat liian lähellä toisiaan. *Không sao cả, nếu như tôi ngủ luôn không bao giờ thức nữa* ilmaisu vastasi sävyltään ja termeiltään lähdeilmaisua, ja toisen tulkkauksen ilmaisu *sáng mai nếu tôi không thức dậy nữa thì không sao hé* sanalleen tarkoittaa *ei haittaa vaikka en enää nousisikaan aamulla*. Ensimmäisen tulkkauksen ilmaisutapaa voidaan luonnehtia kaunopuheiseksi, ja toista tulkkausta enemmän puhekielisemmäksi. Muuttaaksemme ilmaisun merkitystä enemmän ja liioitellummin meidän olisi kenties pitänyt käyttää sellaista ilmaisua, joka vietnamien kielessä olisi tarkoittanut *hitto, mä en jaksakaan enää mä haluaisin kuolla* tai *Luoja, auta!* Kenties tällaiset ilmaisut olisivat mahdollisesti muuttaneet kuulijoiden käsitystä *Pirjosta* ja tilanteesta.

8 JOHTOPÄÄTÖKSET

Tutkimuksessa olemme huomanneet sen, että vaikka suomen ja vietnamin kielessä on toisinaan olemassa suoria ns. sanasta sanaan ilmaisuja, siitä huolimatta suomen ja vietnamin kielessä on ilmaisuja, jotka eivät vastaa toisiaan. On olemassa sellaisia ilmaisuja ja metaforia, jotka ovat vahvasti sidoksissa kulttuuriin. Se miten kulttuuri määrittelee sille kulttuurille ominaiset metaforat ja ilmaisut, määräytyvät sen kulttuurin näkemykseen ja käsitykseen ihmiseen, mikä on vuorovaikutuksessa sen yhteisön henkiseen, materiaaliseen ja sosiaaliseen maailmankuvaan sekä ympäristöön (Idström 2009, 58–59). Kun Suomessa viitataan esim. lihavuuteen, sitä koetaan kovin arkaluonteisena asiana ja ilmaisusta riippuen hyvinkin loukkaavana. Vietnamilaisessa kulttuurissa lihavuuteen suhtaudutaan kenties positiivisemmalla tavalla, etenkin ennen vanhaan lihavuuteen viitattiin suoraan vaurauteen. Nykyäänkin vietnamilaisessa kulttuurissa voidaan kysyä suoraan, että onko henkilö (usein läheinen tai ystävä) laihtunut. Yleisesti ottaen suomalaisessa kulttuurissa tällaista kysymystä ei yleensä edes uskalleta kysyä, koska se yleensä viittaa siihen oletukseen, että henkilö olisi ollut joskus lihava, mikä on puolestaan loukkaava oletus. Tietenkin on tuttavapiirejä, jotka keskustelevat ja ottavat esille esim. ystävänsä laihtumista. Vietnamilaisessa kulttuurissa voidaan usein suoraan ilmaista ja sanoa, että henkilö on kovin ”pulska”, mitä suomalaisessa kulttuurissa on erityisen epäsuotavaa. Toisinaan lihavuutta, vietnamilaisessa kulttuurissa, voidaan viitata myös laiskuuteen, avuttomuuteen, vanhempien (lähinnä äidin) kurittomuuteen ja ylenpalttiseen hellittelyyn sekä saamattomuuteen, eikä lihavuutta yleisesti pidetä ihanteellisena tai ”kauniina” ulkokuorena. Ulkoista piirrettä voidaan kenties nähdä näiden kahden kulttuurin ainoana yhtäläisyytenä.

Siitä huolimatta, että murre on osa kieliyhteisön ja siten myös sen yhteisön jäsenten identiteettiä, me emme ole ottaneet tutkimustyössämme huomioon murteiden vaikutusta tulkkauksessa, koska se olisi laajentanut tutkimustyömme huomattavasti. Toisaalta kuten kääntämisessä ja siten myös tulkkauksessa, murteille ominaiset ilmaisut ovat hyvin sidoksissa sen kulttuurin sisäiseen stereotypiaan ja miellelyhtymään, ja siten hyvinkin vaikeaa tulkata suoraan. Tärkeää on kuitenkin, että tulkki on ymmärtää puhujan ilmaisun intentio ja siten välittää lähdeilmaisun tunnelma oikein (Bodo 2009, 73.) Tutkimuksessa huomasimme, että toisinaan synonyymit eivät vaikuttaneet kuulijan asenteeseen ja

käsitykseen puhujaan, mutta toisinaan vaikuttivat. Tämä on täysin sidoksissa siihen millaisesta ilmaisusta on kyse ja millaisessa kontekstissa sitä on käytetty. Onkin tärkeää, että tulkki kykenee päättämään samaa tarkoittavissa ilmaisuissa mitä ilmaisua käyttää tulkkaussessaan, jotta se täsmää lähdeilmauksen intentiota. Sillä toisinaan, jopa synonyymeillä on negatiivinen vaikutus kontekstiin ja puhujaan, kuten tutkimusaineistossa on käynyt ilmi.

Kun mietimme asioimistulkin roolia tulkkauksessa, väijäämättä katsomme, että tulkki on vain viestin välittäjä. Todellisuudessa asioimistulkkaus edellyttää muutakin kuin viestin välittämistä. Asioimistulkilta edellytetään tulkin roolin ja tulkkausetiikan tuntemusta, tulkkauskielten ja niiden kulttuurien tuntemusta, ammattisanastoa ja fraseologiaa eli kulttuurikohtaisia sanontoja ja ilmaisuja sekä itse tulkkaustilanteen hallintaa (Leinonen 2007, 299). Ennen kaikkea asioimistulkkaus on meidän mielestämme kielellisen tasavertaisuuden ja kahden kulttuurin välittämistä. Vuorovaikutuksen tasavertaisuutta ja kulttuurin välittämistä tulkki edistää ei pelkästään kielellisen taitonsa avulla, vaan myös tarkasti välitetyn ilmaisun avulla (Leinonen 2007, 302). Vuorovaikutustilanteessa puhuja välittää identiteettinsä ja kulttuurinsa ilmaisujen kautta. On muutenkin todettu, että kulttuuri välittyy asioimistulkkauksessa konkreettisemmin ja lähemmin kuin esim. konferenssitulkkauksessa (Leinonen 2007, 300). Vaikka tulkkaustilanteet ovatkin luonteeltaan yleisesti neutraaleja, on tilanteita, joissa käytetään hyvin tunnerikkaita ilmaisuja. Sellaisia ilmaisuja, jotka välittävät puhujan luonnetta, tunnetilaa, kulttuuria tms. jotka saattavat olla hyödyllisiä viranomaiselle. Esimerkiksi poliisilaitoksella maahanmuuttaja ilmaisee epävarmuutensa, pelkonsa, ahdistuneisuutensa tms. eräänlaisella tavalla, mutta tulkki tulkaa vain sanallisesti ilman affektiivisiä ilmaisuja, joita puhuja on käyttänyt ja jotka saattavat olla oleellisia ilmaisuja poliisikuulustelussa. Vaikuttamatta keskustelun luonteeseen ja sen päämäärään, tulkin tulee kyetä tulkkaamaan asiat niin kuin se on, jättämättä mitään ilmaisuja tai termejä pois. Erityisen tärkeää on, että tulkki hallitsee molempien kielten vastineet ja ymmärtää ajatusten kulkua (Leinonen 2007, 300.)

Opinnoissamme on painotettu sitä, että tulkin tulisi olla mahdollisimman näkymätön viestinvälittäjä. Pohdittaessa näkymättömyyttä voi kysyä, että onko tulkki näkymätön puhuja ja viestin välittäjä, kun tulkki ei ilmaise puhujan tarkoittamalla ja haluamalla tavalla? Katoaako tulkin näkymättömyys, kun tulkki ilmaisee ”äänekkäämmin” kuin itse puhuja, etenkin silloin, kun tulkki on ilmaissut väärin? Onkin erityisen tärkeää, että

tulkkauksessa tulkki ymmärtää keskustelussa käytettyjen termien ja ilmauksien merkitykset ja intentio. Koska ilmauksissa kytkeytyy usein affektiiviset merkitykset, jotka viittaavat puhujan minä kuvaan, maailman kuvaan, tuntemuksiin, asenteisiin, kulttuuriin jne. (Kangasniemi 1997, 13). Tulkki on silloin vääristänyt puhujan ilmaisun ja viestin intention, kun tulkki on käsittänyt ilmauksen *muijan* väärin ja tulkannut sen *vaimoksi*. Vaikka termit viittaavatkin naispuoliseen puolisoon, ilmaukset ovat silti tunnelataukseltaan täysin erilaiset (Kangasniemi 1997, 13). Tällöin tulkki ei pelkästään tulkannut väärin vaan tulkki on menettänyt näkymättömyytensä tulkkauksessa, ja on puhunut äänekäämmin kuin itse puhuja.

Kielenkäytöltään tulkin tulee olla niin pätevä kielenkäyttäjä, että tulkki kykenee ilmaisemaan puhujan ilmaisut oikein sen tarkoittamalla tavalla. Tämä on erityisen tärkeää sillä silloin, tulkki ei pelkästään ole välittänyt viestin oikein vaan tulkki on myös onnistuneesti välittänyt puhujan identiteetin, asenteen, maailmankuvan, kulttuurin ym. Usein keskustelussa, kun puhujat ovat erikielisiä, tapahtuu väärinkäsityksiä, jotka liittyvät puhujien käyttämiin sanoihin ja niiden merkityksiin (Kangasniemi 1997, 21). Tulkin roolina onkin minimoida väärinkäsityksiä ja purkaa ristiriitoja. *Päämäärä* ja *määrätietoinen* voivat vaikuttaa vieraskieliselle maahanmuuttajalle synonyymeilta, mutta todellisuudessa termit tarkoittavat kahta täysin eri asiaa. *Päämäärä* suomen kielessä ymmärrettään tavoitteena, tarkoituksella, asiaa tai paikka johon pyritään, tarkoituserää (MOT, 2013). *Määrätietoinen* puolestaan määritellään: päämäärästä tietoinen, suunnitelmallinen, kiinteästi johonkin suuntautuva (MOT, 2013). Keskustelu ajautuu todennäköisesti väärinkäsitykseen, mikäli tulkki ei osaa erottaa *päämäärän* ja *määrätietoisen* keskenään ja etenkin, kun ilmaisulla on oleellinen tekijä keskustelussa.

Vaikka olimme käyttäneet tutkimuksessamme ilmaisujen vastineille synonyymeja, oli erityisen mielenkiintoista huomata, että siitä huolimatta ilmaisujen vivahteikkaat muutokset olivat jokseenkin vaikuttaneet tutkittavien käsitykseen kontekstista ja puhujasta. Voidaan kuvitella millainen vaikutus sillä olisi, jos tutkimuksessa käytettyjen ilmauksien vastineet olisivatkin täysin erilaiset tai jätetty kokonaan pois. Olisi perusteluita olettaa, että se vaikuttaisi kuulijaan vielä enemmän. Tutkimuksessa emme nostaneet esille kaksikielisuuden merkitystä tulkkauksessa. Tämän tutkimuksen kuitenkin voidaan asettaa johtopäätös, että kaksikielisyys ei riitä eikä edes se, että tuntee eri alojen erityistermit riitä kutsumaan itsensä päteväksi ammattitulkiksi. Tulkin on myös hallittava kult-

tuurien välisten ilmaisujen eroavaisuudet, ilmaisujen käsitteiden merkitykset keskustelussa.

Eräs koulutuksemme lehtoreista on maininnut opintojemme aikana, että asioimistulkkaus on todellisuudessa paljon haasteellisempi ja kontekstiltaan huomattavasti monisävyisempi kuin konferenssitulkkaus, ja että asioimistulkkaus oli tulkkauslajeista ”kuninkuuslaji”. Koulutuksen alussa olimme skeptisiä kyseisen lehtorin mielipiteen suhteen, koska konferenssitulkkauksessa ollaan tekemisessä kansainvälisesti arvostettujen virkamiesten kanssa ja puidaan kansainvälisistä asioista. Todellisuudessa asioimistulkkaus ei pelkästään ole tulkkaamista ja viestin välittämistä. Asioimistulkkauksessa kohdataan puhujia ja heidän kulttuurinsa paljon lähempänä ja huomattavasti konkreettisemmin kuin konferenssitulkkauksessa. Asioimistulkkauksessa ollaan lähemmin kosketuksessa puhujien ilmaisuille ja ollaan lähemmin vaikutuksessa puhujien mielipiteille ja asenteille. Asioimistulkkaus ja konferenssitulkkaus ovat molemmat tulkkaamista ja viestin välittämistä, mutta kontekstiltaan, tyyliltään, vuorovaikutukseltaan, ilmaisultaan ja monella muilla tavoilla hyvin toisistaan poikkeavia eikä näitä tulkkauslajeja voida siten rinnastaa ja verrata keskenään.

Jotta asioimistulkkaus saisi ansaittua arvostusta, on erityisen tärkeää tehdä tutkimuksia asioimistulkkauksesta ja tiedottaa asioimistulkkauksen todellisesta kompleksisuudesta. Tutkimuksemme onkin yksi niistä tutkimuksista, mikä tarvitsee jatkotutkimusta. Usein koulutuksessa painotetaan eri alojen erityistermejä, kuten terveysalan, poliisi, koulu ym. eri alojen termistöjen tuntemusta, mutta vähemmän tuodaan esille affektiivisten ilmaisujen merkitystä asioimistulkkauksessa. Tunneilmaisuja ja ilmaisuja yleisesti käytetään jokaisessa keskustelussa, tilanteista riippumatta ja hyvin yleisellä tasolla, niinpä se meidän mielestämme tarvitsee enemmän huomiota koulutuksessa ja yleisessä keskustelussa.

LÄHTEET

- Couper-Kuhlen, Elizabeth 2009. A Sequential approach to affect: The case of "disappointment". Teoksessa Haakana, Markku; Laakso, Minna & Lindström, Jan (toim.) *Talk in Interaction. Comparative Dimensions*. Vantaa: Hansaprint Direct Oy. 94–104.
- Deckert, Sharon K. & Vickers, Caroline H. 2011. *An introduction to sociolinguistics. Society and identity*. New York: Continuum.
- Herlin, Ilona; Kalliokoski, Jyrki; Kotilainen, Lari & Onikki-Rantajääskö, Tiina 2002. *Äidinkielen merkitykset*. Vaasa: Ykkös-Offset Oy.
- Hietanen, Kaarina 2007. Tulkkausviestintä ammattina. Teoksessa Oittinen, Riitta & Mäkinen, Pirjo (toim.) *Alussa oli käänös*. Tampere: Tampereen Yliopistopaino Oy. 277–281.
- Idström, Anna & Sosa, Sachiko 2009. *Kielissä kulttuurien ääni*. Helsinki: Hakapaino Oy.
- Idström, Anna 2009. Metaforat kulttuurin peilinä. Teoksessa Idström, Anna & Sosa Sachiko (toim.) *Kielissä kulttuurien ääni*. Helsinki: Hakapaino Oy. 58–59.
- Kalela, Esa 2010. *Etiikka tulkkaustilanteissa. Viittomakieli- ja kuulovammaisalalla*. Helsinki: Premedia Helsinki Oy.
- Kalliokoski, Jyrki 1996. *Kieli ja tunteet*. Teoksessa Kalliokoski, Jyrki (toim.) *Teksti ja ideologia. Kieli ja valta julkisessa kielenkäytössä*. Helsinki: Hakapaino Oy. 10–13.
- Kangasniemi, Heikki 1997. *Sana, merkitys, maailma. Katsaus leksikaalisen semantiikan perusteisiin*. Helsinki: Hakapaino Oy.
- Lehtinen, Sini-Tuulia, 2008. *Tarua ja totta tulkkauksessa*. Teoksessa Helin, Irmeli & Yli-Jokipii, Hilka (toim.) *Kohteena käänös. Uusia näkökulmia kääntämisen ja tulkkauksen tutkimiseen ja opiskelemiseen*. Helsinki: Yliopistopaino. 151.
- Leinonen, Satu 2007. *Asioimistulkkaus – Paljon muutakin kuin asioimisen tulkkausta*. Teoksessa Oittinen, Riitta & Mäkinen, Pirjo (toim.) *Alussa oli käänös*. Tampere: Tampereen Yliopistopaino Oy. (300–302).

- MOT Dictionaries 2013. Kielikone Oy. Viitattu 20.9.2014. Sivustoon pääsy vaatii kirjautumista.
- Nikanne, Urpo 2002. Äidinkielen merkitys ihmiselle. Teoksessa Herlin, Ilona; Kallio-koski, Jyrki; Kotilainen, Lari & Onikki-Rantajääskö, Tiina (toim.) Äidinkielen merkitykset. Vaasa: Ykkös-Offset Oy. 16–29.
- Ronkainen, Suvi; Pehkonen, Leila; Lindblom-Yläne, Sari & Paavilainen, Eija 2013. Tutkimuksen voimasanat. Helsinki: Sanoma Pro Oy.
- Sadeniemi, Matti (päätoim.) 1990. Nykysuomen sanakirja 2. Porvoo: WSOY:n graafiset laitokset.
- Sippola, Eeva 2009. Kulttuurien ja kielten sulautuminen yhteen chabacanossa. Teoksessa Idström, Anna & Sosa, Sachiko (toim.) Kielissä kulttuurien ääni. Helsinki: Hakapaino. 247.

LIITTEET

Liite 1: Suomen- ja vietnaminkielinen tiedote

Liite 2: *Pirjo-videon* ja tulkkauksien litterointi (suomi – vietnam)

Liite 3: *Aktivisti-videon* ja tulkkauksien litterointi (vietnam – suomi)

Liite 4: Kysymykset (2 suomenkielistä ja 2 vietnaminkielistä)

Liite 5: Suomenkielisten osallistujien vastaukset

Liite 6: Vietnaminkielisten osallistujien vastaukset

Liite 1: Suomen- ja vietnaminkielinen tiedote

TIEDOTE TUTKITTAVILLE

Olemme Diakonia-ammattikorkeakoulun asioimistulkkauskoulutuksen neljännen vuoden opiskelijoita. Tutkimuksen jäsenet ovat Tam Nhut Le ja Tram Huyen Ho Pham. Teemme tutkimusta asioimistulkkauksesta. Tutkimuksessamme perehdymme tennesävyjen vaikutusta tulkkauksessa ja tulkkeen laatuun.

Tutkimuksessa pyydämme Teitä olemaan vaikuttamatta muihin tutkimukseen osallistujiin, tai ettette keskustelisi tutkimuksen luonteesta ja sisällöstä tutkimuksesta ulkopuolelle jääneiden (perheenjäsenten, ystävien, kollegoiden yms.) henkilöiden kanssa, jottei se vaikuttaisi tutkimuksen luotettavuuteen.

Tutkimukseen osallistujien henkilötiedot ovat luottamuksellisia ja käytettävissä vain tämän tutkimuksen tarkoitukseen. Täten tutkijoilla ja muilla tutkimukseen osallistujilla ei ole oikeutta välittää tai julkaista tutkimukseen osallistujien henkilötietoja muihin käyttötarkoituksiin.

Kiitos, arvostamme osallistumistanne.

Suostumus tutkimukseen osallistumiseen:

Liite 1: Suomen- ja vietnaminkielinen tiedote, vietnaminkielinen

Thông tin dành cho người tham dự

Chúng tôi là hai sinh viên năm thứ tư của trường Đại học Diakonia. Hai thành viên của bài luận này là: Lê Nhật Tâm và Phạm Hồ Huyền Trâm. Bài luận của chúng tôi nói về phiên dịch cộng đồng. Mục đích của bài luận này là tìm hiểu những từ ngữ chứa đựng cảm xúc ảnh hưởng thế nào đến cách chọn lựa ngôn từ trong khi dịch.

Chúng tôi kính mong rằng những thành viên khi tham dự phỏng vấn không trao đổi, thảo luận với nhau về các thông tin có liên quan đến bài luận. Chúng tôi cũng mong rằng quý vị không tiết lộ ra những thông tin của bài luận với bạn bè, người thân, hoặc là đồng nghiệp. Vì nó có thể bị ảnh hưởng bởi độ tin cậy của nghiên cứu của chúng tôi.

Những thông tin cá nhân là bảo mật và chỉ được sử dụng trong bài luận này. Những thành viên tham gia trong bài luận này tuyệt đối không trao đổi, tiết lộ hoặc là sử dụng thông tin cá nhân của những người tham dự với mục đích khác.

Cám ơn sự tham gia của quý vị

Đồng ý tham dự nghiên cứu:

Liite 2: *Pirjo-videon* ja tulkkauksien litterointi (suomi – vietnam)

Tekijöiden huomautus: alleviivatut kohdat suomen- ja vietnaminkielessä ovat ilmaistujen vastineita, joihin olemme erityisesti huomioineet.

Haastattelija: Luonnollista suhtautumista ja leikin kautta ymmärtämistä. [Eh], mitä siten käytännössä on ihan, Pirjo sun kohdalla tarkoittanut se, että sä oot muuttanu. Et pelkää tai, tai et niitä mörköjä siellä nurkan takana vaan elät tässä ja nyt?

Tulkkaus 1:

Phản ứng tự nhiên và hiểu được bằng cách chơi đùa. Riêng về phía chị Pirjo có nghĩa là trên thực tế chị đã thay đổi và chị không sợ hay chị không còn nghĩ là có mấy ông ke đứng phía sau góc nhà, chị chỉ sống cho giây phút hiện tại.

Tulkkaus 2:

Phản ứng và hiểu một cách tự nhiên bằng cách chơi, nhưng trên thực tế chị đã không còn sợ rằng có bóng người nào đó ở xó nhà.

Pirjo: No se on kyl vähän vaiheessa täytyy tunnustaa. Elikkä mullahan kävi vasta ihan muutama kuukausi niin, että mä oon tähän mennessä koittanut elää niin kuin tähänkin asti elikkä epätoivoisan... [huokaus] ihmisenä sinänsä, että käyn töissä koitan olla hyvä työntekijä, hyvä äiti edelleen kahdelle lapselle ja pitää kiinni arjesta ja pieninä palasina ottanut niitä asioita käsittelyyn. Tätä Tonin asiaa. Eihän se vaan niin mene.

Tulkkaus 1:

Trong hoàn cảnh này buộc phải nhận rằng, chuyện đã xảy ra với tôi cách đây vài tháng, rằng tôi đã có sống giống như là tôi đã sống từ đó cho đến nay, có nghĩa người vô vọng, đi làm và cố gắng làm công nhân tốt, làm người mẹ chu toàn với hai con tôi, cố gắng giữ những công việc thường ngày và giải quyết từng chuyện nhỏ một như là chuyện cháu Toni nhưng mọi chuyện không suông sẻ như thế.

Tulkkaus 2:

Và bây giờ tôi buộc phải khai thật rằng cách đây vài tháng có nhiều chuyện xảy ra. Mọi chuyện cũng diễn ra giống như bây giờ đời sống thất vọng đi làm và cố gắng làm công nhân tốt làm người mẹ tốt với con tôi và cố gắng giữ đời sống thường ngày giải quyết từng chuyện nhỏ như là chuyện Toni.

Pirjo: Elikkä muutama kuukausi sitten mulla kävi niin, että lysähdin sohvalle... aivan voipuneena ja tuntui niin, että ei mua haittaa vaikka mä en aamulla enää nousiskaan.

Tulkkaus 1:

Chuyện xảy ra với tôi cách đây vài tháng rằng tôi ngã người mình xuống ghế tay chân rã rời và tôi cảm thấy rằng không sao cả, nếu như tôi ngủ luôn không bao giờ thức nữa.

Tulkkaus 2:

Vài tháng trước đây tôi ngồi trên ghế salong tay chân rung rời và tôi cảm tưởng rằng sáng mai nếu tôi không thức dậy nữa thì không sao hết.

Pirjo: Mä itkin niin... tuhottoman paljon ja... [huokaus; itku] ajattelin et ei täs mitään miksi mä jatkaisin enää, että mulla on sellainen taakka selässä ja rinnassa joka paikassa kunnes mun katse osui näihin kolmeen lapseen, jotka nojas toisiinsa ja valokuvassa ja ja siitä mulle tuli sellainen olo...

Tulkkaus 1:

Tôi đã khóc rất nhiều, tôi đã nghĩ rằng tại sao tôi phải tiếp tục sống, khi mà tôi có gánh nặng trên lưng trên ngực và khắp mọi nơi, cho đến khi tôi nhìn lên tấm hình nơi mà ba đưa con tôi anh em chúng ngồi dựa vào nhau và có cảm giác gì đó đến với tôi.

Tulkkaus 2:

Tôi đã khóc rất nhiều. Tại sao tôi phải tiếp tục sống nữa chứ. Tôi cảm thấy gánh nặng đè từ phía và khi tôi nhìn hình của các con tôi. Trong đầu tôi tu lóe ra một điều.

Pirjo: Et ei elämä voi mennä näin eikä jatkua näin että. Ei Tonika olis koskaan näin halunnut. Mä ajattelin, että täältä tullaan elämä. Tavalla tai toisella tästä noustaan pienin askelin kerrallaan. Mutta mä pidän joukostani huolen ja johdatan tästä eteenpäin

Tulkkaus 1:

Cuộc đời không thể tiếp tục như thế này Và Toni cũng không bao giờ muốn như thế này. Tôi nghĩ cuộc sống bắt đầu từ đây, không cách này thì cách khác. Tôi phải đứng lên bước đi từng bước nhỏ một. Tôi sẽ tiếp tục chăm lo và dẫn dắt cho các con tôi.

Tulkkaus 2:

Rằng mình không thể tiếp tục sống như thế này và Toni cũng đã không muốn như thế. Bắt đầu từ đây bằng mọi cách tôi phải vươn lên làm từng bước một. Tôi sẽ chăm sóc cho gia đình tôi tôi sẽ làm chủ tình hình.

Haastatteliija: Se on sellainen niin kuin henkinen herääminen tai tavallaan?

Tulkkaus 1:

Giống như là đánh thức tâm hồn

Tulkkaus 2:

Giống như là linh hồn sống trở lại

Pirjo: Kyllä joo

Tulkkaus 1:

Đúng vậy

Tulkkaus 2:

Đúng vậy

Haastatteliija: Teetkö sä mitään konkreettista toteutit sä jonkun asian mikä oli jäänyt toteuttamatta.

Tulkkaus 1:

Chị có thực hiện việc gì đó cụ thể mà trước đây chưa thực hiện được không?

Tulkkaus 2:

Vậy chị có chuyện gì đó trước đây chị không thực hiện được không?

Pirjo: Ei en vielä. Ne odottaa siellä jos ei sitten kun ei ihan tässä ja nyt mutta että uskoi-
sin että tulossa on.

Tulkkaus 1:

Không tôi chưa làm, các việc vẫn còn đang chờ đó

Tulkkaus 2:

Không bây giờ tôi chưa thực hiện được

Liite 3: *Aktivisti-videon* ja tulkkauksien litterointi (vietnam – suomi)

Tekijöiden huomautus: tummennetut sanat vietnaminkielen kirjoituksissa tarkoittavat puhujan painottavat niitä sanoja puheessaan. Alleviivatut kohdat suomen- ja vietnamin- kielessä ovat ilmaisujen vastineita, joihin olemme erityisesti huomioineet

Viiksikäs mies: Tôi xin được nói. Theo tôi thì quan điểm nhà báo thì mục đích chính và bản phân của chúng ta là để tìm hiểu sự thật và phản ánh sự thật với công chúng.

Tulkkaus 1:

Saanan sanoa. Minun mielestäni meidän journalistien periaatteellinen tavoite ja velvollisuus on ottaa selvää totuudesta ja välittää totuus yleisölle.

Tulkkaus 2:

Voinko sanoa. Mun mielestä meidän journalistien velvollisuus on ottaa selvää totuudesta ja kertoa siitä.

Viiksikäs mies: **Đặc biệt** hơn bao giờ **hết** đối với những người lãnh đạo cộng sản bây giờ, theo đại sứ ở đây đó, chúng ta **cần** biết họ muốn gì và chúng ta...

Tulkkaus 1:

Kaikista tärkeintä on, etenkin kun puhutaan nykyisestä kommunistisesta johtajasta, tämän paikan diplomaatista, meidän tulee tietää mitä he haluavat ja meidän...

Tulkkaus 2:

Kaikista tärkeintä on, etenkin kun puhutaan nykyisestä kommunistisesta johtajasta, meidän pitäis tietää mitä ne haluaa...

Viiksikäs mies: **Khi** muốn tìm biết như vậy đó rất khó khăn, và đòi hỏi chúng ta phải khôn khéo luồn lách để mà đạt cái điều đó.

Tulkkaus 1:

Se on erittäin vaikeaa, kun meidän täytyy saada tietää sillä tavalla. Se vaatii meil-

tä viikkautta ja oveluutta saadaksemme sen tiedon.

Tulkkaus 2:

Se on vaikeeta, kun täytyy saada tietää sillä tavalla. Se vaatii meiltä älykkyyttä että saamme sen tiedon.

Viiksikäs mies: Thì cái việc ông Nguyễn Văn Hùng này đó, riêng cái phần ông Kỳ **chê trách** ông Nguyễn Văn Hùng là một nhà tranh đấu mà lại đi phỏng vấn cộng sản thì tôi không đồng ý.

Tulkkaus 1:

Tästä Nguyen Van Hungin tilanteesta, ja erikseen Kyn kohdalla, kun hän paheksuu Nguyen Van Hungia siitä, että tämä aktivistina haastattelee kommunistia niin olen siitä erimieltä.

Tulkkaus 2:

Tästä Hungin tilanteesta ja erikseen Kyn kohdalla, ku se moitti Nguyen Van Hungia siitä, että tämä protestoijana haastattelee kommunistia, niin mä oon siitä eri mieltä.

Viiksikäs mies: Bởi vì ông Nguyễn Hùng, theo kinh nghiệm của tôi, **đồng thời** có thể làm nhà báo **đồng thời** cũng có thể làm nhà tranh đấu.

Tulkkaus 1:

Koska Nguyen Hung, minun kokemukseni mukaan, voi olla samanaikaisesti journalisti ja silti olla myös aktivisti.

Tulkkaus 2:

Koska Nguyen Hung, mun kokemuksen mukaan, voi olla sekä journalisti että protestoija.

Viiksikäs mies: Cái **quan trọng** nhất là chúng ta phải biết rõ ràng lúc nào là tranh đấu và lúc **nào** là đi phỏng vấn.

Tulkkaus 1:

Tärkeintä on, että meidän tulee tietää tarkalleen milloin olla aktivisti ja milloin mennä haastattelemaan.

Tulkkaus 2:

Tärkeintä on, että pitää tietää tarkkaan milloin olla protestoija ja milloin mennä haastattelemaan.

*Viiksikäs mies: Tôi có thể phỏng **vấn**, để tìm hiểu sự thật và sau đó tôi có thể tiếp tục tranh đấu.*

Tulkkaus 1:

Voin haastatella ja ottaa selvää totuudesta, ja sen jälkeen voin jatkaa aktivistina.

Tulkkaus 2:

Voin haastatella ja udella totuutta, ja sen jälkeen jatkaa protestoijana.

*Viiksikäs mies: **Bằng chúng**, nếu tôi là Nguyễn Hùng, sau đây tôi cũng phải viết bài chúng tôi **không** đồng ý với những câu trả lời của ông đại sứ... và chúng tôi **nêu** lên những lời chúng tôi bằng lòng.*

Tulkkaus 1:

Voin vakuuttaa, että jos olisin Nguyen Hung, minäkin kirjoittaisin jatkeeksi, etten ole samaa mieltä diplomaatin vastauksien kanssa, ja nostaisin esille ne asiat jotka hyväksyn.

Tulkkaus 2:

Jos oisin Nguyen Hung, mäkin kirjoittaisin jatkeeksi etten oo samaa mieltä diplomaatin kaa, ja nostaisin esille asiat jotka hyväksyn.

Viiksikäs mies: Đó là vai trò của nhà báo.

Tulkkaus 1:

Se on journalistin rooli.

Tulkkaus 2:

Se on journalistin rooli.

Hattupäinen mies: Vâng, [a], tôi, tôi nghĩ là[aa...] ông cáo buộc tôi một cách vô tội va

Tulkkaus 1:

Niin, mutta sinä suotta syytät syytöntä.

Tulkkaus 2:

Joo, mut sä syyllistät mua.

Hattupäinen mies: **Thứ nhất** tôi không hề chê trách ông Nguyễn Văn Hùng, hỏi này tới giờ tôi chưa hề chê trách **và tôi** sẽ không.

Tulkkaus 1:

Ensinnäkin minulla ei todellakaan ole ollut lainkaan aikomusta paheksua Nguyen Van Hungia. Tähänkään asti en ole lainkaan enkä todellakaan aio paheksua häntä.

Tulkkaus 2:

Ensinnäkin mulla ei oo lainkaan aikomusta väheksyä Hungia. Nytkään en aio väheksyä sitä.

Hattupäinen mies: Bây giờ ông có đến chửi **cha** ông tổng lãnh sự tôi cũng không khen ông mà ông có đến **quỳ** lạy ông tổng lãnh sự tôi cũng không chê ông.

Tulkkaus 1:

Vaikka hän nyt tulisikin haukkumaan konsulaatin “isää”, minä en aio kehua häntä, ja vaikka hän tulisikin polvilleen konsulaatin eteen en aio paheksua häntä.

Tulkkaus 2:

Vaikka se nyt tuliski haukkumaan konsulaatin “isää”, mä en aio kehua sitä, ja vaikka se tuliski polvilleen konsulaatin eteen en aio väheksyä sitä.

Hattupäinen mies: Tại vì cái **quyền** của ông. Tuy nhiên cái tôi muốn nói là tôi nói với cộng đồng, các tổ chức đấu tranh đây “Ông Hùng, như vậy đó, ông đi... ông đi hai đường chiều, ông vừa chuyển thông ông vừa là nhà đấu tranh quý vị hãy cẩn thận” OK, vậy thôi.

Tulkkaus 1:

Sehän on hänen oikeutensa. Tietenkin se, mitä minä haluan sanoa on, että haluan sanoa yhteisölle, aktivisti-yhteisölle, että “Hung, sinä menet kahteen suuntaan, olet samalla journalisti että myös aktivisti, hyvät ihmiset olkaa varovaisia”, sitä vain.

Tulkkaus 2:

Sehän on sen oikeus. Tietenkin se, mitä mä haluan sanoa protestoija yhteisölle, että “Hung, sä oot kaks naamainen, oot samalla journalisti ja protestoija, hyvät ihmiset olkaa varovaisia”, sitä vaan.

Hattupäinen mies: Tôi nói cho cộng đồng biết. **Tôi** chỉ nói với cộng đồng nhưng tôi đâu có nói với ông. Tại vì cái **quyền** của ông mà.

Tulkkaus 1:

Kerron vain yhteisölle. Minä vain sanoin yhteisölle enkä hänelle, koska sehän on hänen oikeutensa.

Tulkkaus 2:

Kerron vain yhteisölle. Enkä sille. Sehän on sen oikeus.

Hattupäinen mies: Thứ hai nữa... là người ta nói tìm **hiểu**... [aa] lãnh sự có **thể** ông Esara hoặc là những người không biết về cộng sản thì tìm hiểu, **nhưng** có những người đi **gặp** để mà **tao** cái tư **lợi**, hay **tao** cái uy tín với cộng sản hoặc là này nọ.

Tulkkaus 1:

Toiseksi, jotkut sanovat että haluavat ottaa selvää tai ymmärtää konsulia niin kuin Esara tai sellaiset jotka eivät tiedä mitä kommunismi on niin haluavat tietää. Mut-

ta on niitäkin, jotka menevät tämän luokse saadakseen hyötyä itselleen, luoda luottamusta kommunismiin tai jotain sellaista.

Tulkkaus 2:

Toiseksi, jotkut sanoo et haluaa ottaa selvää tai ymmärtää konsulia. Jotka ei tiedä mitä kommunismi on niin haluavat tietää. Mut on niitäkin, jotka menee sen luo et sais hyötyä kommunistilta tai jotain sellaista.

*Hattupäinen mies: Xin lỗi anh, có những người **biết phân** nó thúi, không lẽ người ta **đưa** rồi ăn.*

Tulkkaus 1:

Sori nyt vaa, mutta on niitä, jotka tietävät, että uloste haisee, sellaisia, jotka eivät syö ulostetta kun heille tarjotaan.

Tulkkaus 2:

Anteeks, mut on niitä, jotka tietää, et paska haisee, sellaisia, jotka ei syö paskaa kun niille tarjoaa.

*Hattupäinen mies: Tôi **ăn** tôi mới biết thúi **được à?***

Tulkkaus 1:

Onko se muka niin, että vasta kun syön niin tiedän sen haisevan?

Tulkkaus 2:

Onko se muka niin, että vasta kun syön niin tiedän sen haisevan?

*Hattupäinen mies: Cái đám cộng sản nó thúi quá mà bây giờ mình **ngồi** với nó sao được? [kiivas sävy]*

Tulkkaus 1:

Nämä kommunistit haisee niin pahalle, miten muka voi istua sen vierellä?

Tulkkaus 2:

Kommunismi haisee voiko sen vierellä olla?

Hattupäinen mies: Nhưng có những người họ không biết nó thúi thì họ có quyền ngồi.

Tulkkaus 1:

Mutta sellaiset ihmiset, jotka eivät tiedä sen haisevan niin heillä on lupa istua siinä.

Tulkkaus 2:

Mut ne voi istua siinä, jos ne haluu.

Hattupäinen mies Cũng như có người cầm phân ăn.

Tulkkaus 1:

Niin kuin ne jotka syövät ulostetta.

Tulkkaus 2:

Niin kuin ne jotka syö paskaa.

Hattupäinen mies: Con nít nó cầm phân nó ăn tại vì nó không biết phân thúi.

Tulkkaus 1:

Lapset ne syö ulostetta, kun ne ei tiedä ulosteen haisevan.

Tulkkaus 2:

Lapset syö paskaa, kun ne ei tiedä paskan haisevan.

Hattupäinen mies: **Nhưng những** cái người lớn cầm phân, họ cố tình chứ không phải là vô tình...

Tulkkaus 1:

Mutta kun aikuiset syövät ulostetta, he syövät sen tarkoituksella eivätkä vahingossa...

Tulkkauk 2:

Mutta kun aikuiset syövät paskaa, ne syö sen tarkoituksella eikä vahingossa...

Liite 4: Kysymykset (2 suomenkielistä ja 2 vietnaminkielistä)

Kysymys- ja vastauslomake 1 (FI)

Ikä:

Sukupuoli:

Äidinkieli:

Ammatti:

Työkokemus (vuosina):

Kirjoita ja kuvaile omin sanoin omat tulkintasi mahdollisimman tarkasti, kuitenkin lyhyesti, näkemästäsi ja kuulemastasi tilanteesta.

1. Miten kuvailisit tilannetta?
2. Miten kuvailisit hattupäisen miehen luonnetta?
3. Mikä mielestäsi aiheutti hattupäisen miehen reaktion?
4. Miksi arvelet hattupäisen miehen valinneen käyttämänsä ilmaisut?
5. Miten ja mitkä ilmaisut vaikuttivat sinuun?
6. Kuunneltuasi toisen tulkkauksen, muuttiko se käsitystäsi puhujasta ja tilanteesta/keskustelusta? Miksi ja millä tavalla?

Kysymys- ja vastauslomake 2 (FI)

Ikä:

Sukupuoli:

Äidinkieli:

Ammatti:

Työkokemus (vuosina):

Kirjoita ja kuvaile omin sanoin omat tulkintasi mahdollisimman tarkasti, kuitenkin lyhyesti, näkemästäsi ja kuulemastasi tilanteesta.

1. Miten kuvailisit tilannetta?

2. Miten kuvailisit Pirjon luonnetta?

3. Mikä mielestäsi aiheutti Pirjon herkistymisen/ tunnekuohun?

4. Miksi arvelet Pirjon valinneen käyttämänsä ilmaisut?

5. Miten ja mitkä ilmaisut vaikuttivat sinuun?

6. Kuunneltuasi toisen tulkkauksen, muuttiko se käsitystäsi puhujasta ja tilanteesta/keskustelusta? Miksi ja millä tavalla?

Kysymys- ja vastauslomake 1 (VN)

Tuổi:

Giới tính:

Tiếng mẹ đẻ:

Nghề nghiệp:

Kinh nghiệm làm việc:

1. Bạn miêu tả sự việc bằng cách nào?

2. Bạn cảm nhận tính cách của ông đội mũ như thế nào?

3. Bạn nghĩ vì sao ông đội mũ nổi nóng?

4. Bạn nghĩ vì sao ông đội mũ đã chọn dùng những từ chứa đựng cảm xúc như thế?

5. Những từ ngữ nào chứa đựng những cảm xúc đã ảnh hưởng đến bạn như thế nào? Và những từ nào?

6. Sau khi nghe bài dịch thứ hai xong, bạn thay đổi nhận định về người nói hay buổi thảo luận không? Nếu có tại sao?

Kysymys- ja vastauslomake 2 (VN)

Tuổi:

Giới tính:

Tiếng mẹ đẻ:

Nghề nghiệp:

Kinh nghiệm làm việc:

Bạn hãy viết và miêu tả cảm nhận của mình về những gì mình đã nghe và nhìn thấy ngắn gọn chính xác?

1. Bạn miêu tả sự kiện bằng cách nào?
2. Bạn miêu tả xem Pirjo là người như thế nào?
3. Theo bạn vì sao Pirjo xúc động/ phản ứng cảm xúc?
4. Bạn đoán xem vì sao Pirjo chọn dùng cách diễn tả?
5. Những câu nói nào của Pirjo gây ảnh hưởng đến bạn như thế nào? Và những từ nào?
6. Sau khi nghe bài dịch thứ hai xong, bạn có thay đổi nhận định về người nói hoặc là bài thảo luận không? Nếu có tại sao?

Liite 5: Suomenkielisten osallistujien vastaukset

Koehenkilö 1, S1a: nainen, ammatiltaan lehtori, ei ilmoittanut ikää.

Pirjo-video:

1. Menetyksen – surun – luopumisen kautta toivoon ja tulevaisuuteen
2. *Voipunut* – surullisen toiveikas → toivo
3. Muisto surusta, isosta luopumisesta
4. Ilmaisee tunnetta. Kertoo totuuden
5. Empaattisesti. Myötäeläen – tsemppiä...

S1a, Aktivistivideo; nauhoitus 1 ensin:

1. 1. hlö rauhallinen, 2. hlö kiihtynyt. Tulkkaus: ISO ASIA – MUTTA TULKKAUS MONOTONINEN ALKUP. TILANTEESEEN NÄHDEN.
2. Määrätietoinen!! Ylimielinen... Tulkkaus: ei tullut ilmi tunteet ja tapahtuman luonne.
3. Oli erimieltä. Vastareaktio. Tulkkaus: Erimielisyys ei kuulunut.
4. Saadakse ”kansan” ymmärtämään. VERTAUSKUVA sanomaan perillemenon varmistamiseksi. (Ilmaisut) olivat alkup. tilanteessa sopivia. Tulkkaus: tuntui oudolta tulkkauksessa (ilmaisut).
5. Aloin kuunnella tarkemmin. Tulkkaus: Ei vaikutusta

Vastaajan muu huomio: Tulkkaus oli mielenkiinnoton, monotoninen, ei tunteita ei väriä. Kuuntelin sen vain siksi, että ymmärsin – mistä puhuttiin.

S1a, Aktivistivideo; nauhoitus 2 jälkeen:

1. Puhekieltä – uskottavampaa; persoonallisempaa
2. Tuo esiin luonnetta: suora! sanoo oman mielipiteen vahvasti.
3. Pettynyt – ”systemiin”, ”kaksinaamaisuuteen”
4. Että kävisi ilmi – miten puhutaan ”kahta totuutta”: virallinen totuus; konkreettinen, koettu totuus

5. Enemmän totta!
6. Toinen parempi → jos haluaisin tehdä omat johtopäätökseni ko. asiasta ja tiedän paremmin ko. hklön luonteesta.

Koehenkilö 2, S1b: mies, opiskelija, iältään 27-vuotias

S1b, Pirjo-video:

1. Pirjo kertoo elämänsä olleen vaikeaa ja jopa itsetuhoisiin ajatuksiin saakka. Pirjo on yksinhuoltaja äiti, joka muutti pakoon menneisyyttään?
2. Toiveikas, tunnollinen äitihahmo, emotionaalinen
3. Hän muisteli hetkeä, jolloin tajusi, mikä on hänelle tärkein syy elää. Hän menettänyt läheisen ("Toni"). Avioero/kuolema?
4. Hän yrittää selittää tuntemuksiaan ja kuvailla osittain fyysistä reaktiota vahvoihin tunnetiloihin.
5. "Ei haittaa vaikka ei herää aamulla", tekee surulliseksi kun tajuaa, että ihminen on ollut niin masentunut.

S1b, Aktivistivideo; nauhoitus 1 ensin:

1. Kaksi journalistia keskustelelee politiikasta: puheenaiheina pääasiassa kommunismi ja joku kolmas journalisti/aktivisti.
2. Vaikuttaa määrätietoiselta ja kiivaalta
3. Hän puolusti osittain itseään ja mielipiteitään ja yltyi itse päästessään eteenpäin ajatuksissaan kommunismiin
4. Hän yrittää tuoda esille ajatuksensa siten, että kanssakuulijoille menee "viesti perille".
5. Vertaus kommunismin opettamisesta lapsille, sillä he eivät tiedä paremmasta on hyvä ja ei vaadi enempää selittelyä

S1b, Aktivistivideo; nauhoitus 2 jälkeen:

Vastajaajan ajatuksia tutkimuksesta: Tulkatun pätkän ensikuuntelusta jää ehkä toisen puhujan (hattupää) kiivaus puheenaihetta kohtaan. Jälkimmäinen tulkkaus vaikuttaa kuulijaan vahvemmin todennäköisesti ainoastaan voimasanan käytön ansiosta. Yleisesti olisi mielenkiintoista nähdä vastaava tilanne tulkattuna enemmän ”reaaliajassa”, esim. pari lausetta videota ja sen jälkeen käänös. Näin välittyisi paremmin myös puhujan tunnetila.

Koehenkilö 3, S2a: nainen, ammatiltaan lehtori, iältään 43-vuotias

S2a, Pirjon-video; 2 krt. katsottu:

1. Tilanteessa haastateltiin äitiä joka oli ilmeisesti menettänyt poikansa Toni (tai miehensä). Haastatteli kysyy miten on päässyt siitä eteenpäin
2. Aika tyypillinen suomalainen koettaa tekemisen kautta selviytyä ja kertoo konkreettisesta tekemisestä. Mutta kuitenkin **tuntea** ihminen joka yrittää TV-haastattelutilanteessa hillitä itsensä
3. Hän muisteli tilannetta, jossa tunnekuohut eivät olleet ”hallinnassa” ja kriisi oli vielä päällä ja niistä aisoissa jotka antoivat voimaa jatkaa eteenpäin, nousta surusta
4. Yritti hillitä tilanteessa itsensä jossa kertoo itselleen rankasta ja henkilökohtaisesta tapahtumasta
5. Huomiota kiinnitti käytetty ilmaisu ”Tonin asiaa” ei määritelty tarkemmin. Kosketti Pirjon suru ja selviytyminen rankassa tilanteessa

S2a, Aktivistivideo; nauhoitus 2 ensin; kuunteli 3 kertaa tulkkausta:

1. Keskustellaan kadulla journalistin roolista yhteiskunnallisessa toiminnassa ja kommentoinnissa.
2. Ottaa voimakkaasti kantaa ja on selkeitä mielipiteitä joita tuo värikkäästi esille
3. Koska ensimmäinen mies kyseenalaisti onko hattupää osannut erottaa journalistin rooli protestojasta.
4. Asian korostaminen ja sen alleviivaaminen värikkäästi käyttää tehokeinoina

5. Paska ja haisee käsitteiden käyttö tuntui vähän oudolta vertailemaan kommunismista.

S2a, Aktivisti-video; nauhoitus 1 jälkeen; kuunteli 3 kertaa tulkkausta:

1. –
2. ilmeisesti **räikee** ja kantaaottava
3. –
4. tehostus ja konkretisointi keino
5. –
6. Tämä oli neutraalimpaa ja yleiskielisempää kieltä. Hattupää ei halunnut tuomita kaksoisroolista. Perusteli että on pakko reagoida värikkäin **sanankääntein**

Vastaajan muu kommentti: Mielenkiintoinen asetelma. Suomalainen pätkä raskastilanne ja henkilökohtainen suru ja siitä selviäminen. Vietnamilainen pätkä taas journalistin roolista ja asemasta vietnamilaisessa yhteiskunnassa.

Koehenkilö 4, S2b: nainen, ammatiltaan tietopalveluasiantuntija

S2b, Pirjon-video:

1. Ohjelma on Inhimillinen tekijä, jossa haastatellaan jollain tavalla ”epäonnistuneita” tai surullisen kohtalon kohdanneita henkilöitä
2. Vahva, järkevä, mutta osaa näyttää myös tunteitaan
3. Toni
4. Hän vaikutti ihmiseltä, joka ei lannistu, vaikka on jotain ikävää tapahtunut.
5. Lasten valokuvista kertova tilanne.

S2b, Aktivisti-video; nauhoitus 2 ensin; kuunteli 2 kertaa tulkkausta:

Vastaajan kommentti ennen tulkkauksen kuuntelemista: väittely kahden henkilön välillä. Olisiko aiheena politiikka tai joku mielipide asia. Tunnelma oli ei niin leppoisa.

1. Molemmat keskustelijat ovat ehkä jotain toimittajia ja keskustelevat jonkun maan johtajasta ja sen johtamasta politiikasta.
2. Kiihkeämpi luonteinen kuin toinen
3. Kommunistisen aatteen puolustaminen
4. Hän on eri mieltä siitä miten medialle kerrotaan totuus, ja miten journalistin tulisi antaa itsensä ymmärtää...
5. Ensimmäisenä puhuvan sanoma oli minulle mielekkäämpi. Olin siis enemmän samaa mieltä.

S2b, Aktivistivideo; nauhoitus 1 jälkeen:

1. Kaksi journalistia keskustelevat kommunistisen johtajan haastattelemisesta
2. Hän on skeptinen ajattelija, ja hieman vaikea/ ulosanti karkea
3. Toinen journalisti on liian diplomaatti
4. Hän vihaa kommunismia, ja haluaa kertoa sen voimakkaammin yleisölle kuin toinen journalisti
5. Se kommunismin vertaaminen ulosteeseen
6. Ei oikeastaan muuttunut, mutta vähän selvensi mistä on kysymys

Vastaajan muut kommentit: ensimmäisessä tulkkauksessa oli suomenkielisiä virheitä, kuten siit – p.o. siitä; haluu – p.o haluaa; mäkin – p.o. minäkin ja joistakin murre sanoja esiintyi. Toisessa tulkkauksessa käytettiin hyvää äidinkieltä. Muuten tulkkaus oli selkeästi ja miellyttävää kuunneltavaa.

Liite 6: Vietnaminkielisten osallistujien vastaukset

Koehenkilö 5, V1a: nainen, opiskelija, iältään 21-vuotias

V1a, Aktivisti-video; katsoi 3 kertaa:

1. Tôi thấy đây là một cuộc tranh cãi hơn là một cuộc tranh luận

Minusta tässä oli enemmän kyse kiistelyltä kuin keskustelulta

2. Tôi thấy ông ta rất nóng tính, thiếu bình tĩnh, sử dụng những câu nói vô văn hóa, gây khó nghe cho người đối thoại, mặc dù ông cương quyết trước luận điểm của mình.

Minusta mies oli erittäin temperamenttinen, kärsimätön, käytti epäsisivisyneitä lausahduksia, joita kuulijan oli epämiellyttävää kuunnella, hän pitää vakaasti omaa mielipidettään.

3. Tôi nghĩ là ông cho rằng người kia đã cáo buộc ông ta mà không có căn cứ. Ông ta nghĩ mình có quyền nói vậy và không hề sai.

Ajattelen, että miehestä tuntui, että toinen henkilö oli syyttänyt tätä ilman perusteluita. Mies ajatteli, että hänellä oli oikeus sanoa niin ilman, että olisi koskaan väärässä.

4. Tôi nghĩ ông ta đã chọn từ ngữ chứa đựng cảm xúc của ông ta về vấn đề mà ông đang đề cập đến. Để chứng minh cho người nghe về luận điểm của mình.

Ajattelen, että mies oli valinnut tunneilmaisuja, jotka kuvailivat niitä asioita joita hän nosti esille. Voidakseen todista/ vakuuttaa kuulijalle omaa näkemystään.

5. Tôi thấy có cảm giác ác cảm. Bởi tôi nghĩ có rất nhiều cách để diễn tả cảm xúc của mình làm hài lòng và thuyết phục người khác không như cách của ông ta bộc lộ.

Một đứa trẻ cầm phân lên ăn nó đâu biết phân thối...

Nhưng người lớn mà ăn phân là họ cố tình

Minulla taisi olla ennakkoluuloja. Koska mielestäni on hyvinkin paljon eri keinoja tuoda esille tuntemuksiaan mielyttävämällä ja suostuttelevammalla tavalla kuulijaa kohtaan, eikä miehen käyttämällä ilmaisuilla.

V1a, Pirjo-video; nauhoitus 1 ensin; kuunteli 2 kertaa tulkkausta:

1. Tôi nghĩ rằng đây là một buổi trao đổi, trò chuyện, tham vấn tâm lý, giữa nhân viên tâm lý với một người gặp vấn đề là Pirjo

Mielestäni tässä on kyse haastattelusta, keskustelusta, psykologisesta haastattelusta, jossa psykologi keskustelee Pirjon kanssa, jolle on sattunut jotakin.

2. Tôi nghĩ rằng Pirjo là người đa cảm xúc, bà cũng có những lúc yếu lòng và muốn buông xuôi tất cả. Hơn nữa, bà là người mẹ yêu thương con hết mực. Đó cũng là lý do để bà mạnh mẽ vượt qua khó khăn và tuyệt vọng của hiện tại và bà đã đứng lên lạc quan hơn.

Mielestäni Pirjo on herkkä ihminen. Hänellä on sellaisia heikkoja hetkiä ja haluaisi päästää kaiken pois. Hän rakastaa lastaan yli kaiken. Juuri siitä syystä hänellä on voimia päästä kaikesta vaikeudesta ja nykyhetken toivottomuudesta yli, koska joka kerta hän nousee pystyyn optimistisella asenteella.

3. Theo tôi Pirjo xúc động khi nói lại câu chuyện của mình, vì đó là một sự kiện rất tồi tệ trong cuộc sống của bà và cho đến hiện tại bà đã vượt qua. Trong lời nói, có lúc Pirjo nghẹn ngào, muốn rơi nước mắt.

Minun mielestäni Pirjo herkistyi, kun hän kertoi omasta tarinastaan, koska se oli erittäin raskas tapahtuma hänen elämässään, josta hän on nyt päässyt yli. Ajoittain hänen puheensa oli itkun tukahduttama, kyyneleet tahtoi valuta.

4. Tôi nghĩ Pirjo chọn dùng cách diễn tả để có thể bày tỏ hết cảm xúc của mình khi nói chuyện với nhà tâm lý. Những cử chỉ, ánh mắt, giọng nói có lúc nghẹn ngào. Tôi nghĩ đó là những cung bậc cảm của bà ấy.

Luulen Pirjon valinneen ilmaisut voidakseen kuvailla ne kaikki tuntemuksensa, keskustellessaan psykologin kanssa. Hänen eleensä, katseensa, äänensävyynsä oli toisinaan itkun tukahduttama. Luulen niiden olevan hänen tuntemuksensa eri tasot.

5. Chị chỉ sống cho giây phút hiện tại; chuyện sẽ không sao cả nếu tôi ngủ luôn bao giờ thức dậy nữa; tại sao tôi phải sống khi gánh nặng đè lên vai và khắp mọi nơi; không cách này thì cách khác tôi phải bước đi từng bước nhỏ một

Elän vain tässä nykyhetkessä; ei minua haittaa vaikka en aamulla enää nousisikaan; miksi minun pitäisi elää, kun taakka painaa harteilla ja joka puolella; keinolla minä hyvänsä, minun täytyy ottaa askeleita eteenpäin vaikkakin pieniä

6. Có vì tôi không biết tiếng Phần Lan. Khi chưa nghe bài dịch tôi nghĩ rằng đây là một tham vấn tâm lý. Tôi chỉ có thể biết được họ đang nói chuyện với nhau, chứ không biết họ đang nói chuyện gì, vẫn có thể cảm xúc của Pirjo nhưng không rõ bằng khi có bài dịch

Những câu nói này giúp tôi lạc quan hơn:

chị chỉ sống cho giây phút hiện tại; chuyện sẽ không sao cả nếu tôi ngủ luôn bao giờ thức dậy nữa; tại sao tôi phải sống khi gánh nặng đè lên vai và khắp mọi nơi; không cách này thì cách khác tôi phải bước đi từng bước nhỏ một.

Đúng như vậy. Cuộc sống luôn có những khó khăn, những ràng buộc khiến mình chỉ muốn được chết một lúc, nhưng chúng ta không thể sống ích kỷ cho bản thân mình. Như bà Pirjo sống mạnh mẽ và thay đổi vì con bà gia đình bà... Cuộc sống sẽ thay đổi khi bản thân mình thay đổi.

Tôi thấy rằng một video ngắn gọn, nhưng lại chứa rất nhiều cảm xúc. Tôi cũng cảm nhận được rằng ngôn từ và giọng điệu các bạn dùng trong bài dịch rất tốt.

Tuy nhiên trong quá trình đưa ra các câu hỏi, tôi cảm thấy nó chưa rõ ràng, khó hiểu ở một số câu (ví dụ như câu 1 và câu 4).

Trong vòng chưa đầy 2 phút trong một đoạn video ngắn, nhưng các bạn đã tìm ra nhiều từ ngữ chứa đựng cảm xúc. Điều này góp phần ảnh hưởng đến tâm lý của người nghe rất nhiều. Xin cảm ơn.

On, koska minä en osaa suomen kieltä. Kun en ole vielä kuunnellut tulkkausta, luulin kyseessä olevan psykologin haastattelu. Saatoin vain tietää, että he keskustelivat keskenään, mutta en tiedä mistä he keskustelivat. Saatoin aistia Pirjon tuntemukset, mutta ne selkiytyivät vasta tulkkauksen jälkeen.

Nämä lausahdukset antoivat minulle optimistisuutta:

*elän vain tässä nykyhetkessä; ei minua haittaa vaikka en aamulla enää nou-
sisikaan; miksi minun pitäisi elää, kun taakka painaa harteilla ja joka puo-
lalla; keinolla minä hyvänsä, minun täytyy ottaa askeleita eteenpäin vaikka-
kin pieniä*

*Onhan se niin. Elämässä on aina niitä vaikeuksia, sellaisia pakotteita, jotka
hetkellisesti saavat meitä haluamaan kuolla, mutta me ei voida elää
itsekkäästi ja ajatella vain itseämme. Kuten Pirjo, joka eli vahvana äitinä ja*

muuttui lastensa ja perheensä vuoksi... Elämä muuttuu kun oma minä muuttuu.

Minun mielestäni alle kahden minuutin pituisessa videossa voi olla niinkin paljon tunteita. Olen myöskin sitä mieltä, että sanoilla ja äänensävyillä joita käytit tulkkauksessa oli erittäin hyvä. Kuitenkin tässä tutkimuksessa käytetyt kysymykset olivat hieman epätarkkoja ja jotkut olivat vaikeasti ymmärrettäviä (esim. kysymykset 1 ja 4). Vajaan kahden minuutin pituisessa, lyhyessä videossa te löysitte paljon sellaisia tunteita ilmaisevia sanoja. Tämä vaikutti hyvinkin paljon kuulijan ajatuksiin. Kiitos.

V1a, Pirjo-video; nauhoitus 2 jälkeen; kuunteli 2 kertaa tulkausta:

1. Tôi nghĩ đây là một bài dịch dựa trên cuộc hội thoại đầu. Nói về cuộc nói chuyện xã hội với người có vấn đề tâm lý

Luulen, että kyseessä on tulkkaus, jossa käsitellään eräästä kokouksesta. Keskustellaan yhteiskunnasta erään henkilön kanssa, jolla on mielenterveydellisiä ongelmia

2. Pirjo là người giàu cảm xúc. Giám đương đầu trước những khó khăn và thử thách trong cuộc sống. Đồng thời cũng là người mẹ có lòng yêu thương con vô bờ bến.

Pirjo on erittäin herkkä ihminen. Hänellä on rohkeutta kohdata vaikeuksia ja elämän koettelemuksia. Samalla hän on äiti jolla on ehdoton/pohjaton rakkaus lastaan kohtaan.

3. Pirjo xúc động vì kể lại câu chuyện của mình, khó khăn tưởng chừng như không vượt qua được, nhưng bà mạnh mẽ để vượt qua.

Pirjo liikuttui kertoessaan omasta tarinastaan, vaikeudestaan, joka vaikutti ylitsepääsemättömältä, josta hän kuitenkin pääsi yli.

4. Tôi nghĩ Pirjo dùng cách diễn tả để nhận được cảm thông từ người đối thoại và có thể lột tả hết cảm xúc và tình cảm của mình

Minusta Pirjo käytti ilmaisia voidakseen vaikuttaa kuulijaan ja voidakseen tuoda esille kaikki hänen tuntemuksiaan ja tunteitaan

5. Pirjo cho tôi thấy cuộc sống khó khăn rất nhiều, tưởng chừng như không thể vượt qua được, nhưng nghị lực và lòng tin sẽ cho mình sức mạnh để vượt qua. Những từ (sống, không sao cả, tôi phải bước đi từng bước nhỏ một).

Pirjo antoi minun ymmärtää hyvin paljon vaikeuksistaan, joista oli miltei mahdotonta päästä yli, mutta tahto ja luottamus antavat voimia eteenpäin. Sellaisia sanoja (elämä, ei haittaa, minun täytyy edetä pienin askelin kerrallaan).

6. Tôi có sự thay đổi nội dung của cuộc hội thoại. Còn về người nói và bài thảo luận thì có nhưng không nhiều. Vì trong video trước mặc dù không hiểu họ nói gì, nhưng thông qua bài dịch sau tôi có thể hiểu rõ hơn về đối thoại và tình cảm, cảm xúc của nhân vật được tăng lên lời dịch.

Minulla oli asian sisällön suhteen muutoksia. Minulla oli myös puhujaa ja keskustelun suhteen myös muutoksia muttei paljon. Siitä huolimatta vaikka en ymmärtänytkään mitä videossa puhuttiin, mutta kuunneltuani toisen tulkkauksen ensin saatoin ymmärtää paremmin puhujasta ja tunteista, tulkkauksesta sai paljon paremman käsityksen puhujan tunteista.

Koehenkilö 6, V1b: nainen, opiskelija, iältään 22-vuotias

V1b, Aktivisti-video; katsoi 6 kertaa:

1. Quan sát cử chỉ, biểu cảm, giọng nói

Eleiden, ilmaisujen ja äänensävyjen tarkastelu

2. Rất nóng nhưng cương quyết bảo vệ quan điểm của mình. Là một người khá khôn khéo trong sử dụng ngôn ngữ, nhưng không giữ được bình tĩnh về sau.

Hyvin kiivas/tulinen, mutta päättäväinen puolustamaan omaa mielipidettä. Erittäin älykäs ihminen käyttämään kieltä, mutta myöhemmässä vaiheessa ei kyennyt hillitsemään itseään.

3. Vì ông nghe được những lời nhận định sai lầm về mình. Ông cảm thấy khó chịu.

Koska mies

4. Bởi những từ ngữ của ông của ông ấy gián tiếp hay trực tiếp thể hiện cảm xúc của ông một cách đầy đủ nhất, hỗ trợ làm cho rõ ý kiến, nhận định của ông ta rõ ràng, cương quyết.

Koska miehen käyttämät sanailmaisut ilmaisivat epäsuorasti tai suorasti hänen tuntemuksiaan sellaisella riittävällä tavalla, auttaa ilmaisemaan mielipidettään tarkemmin, hänen arvostelunsa oli selkeä ja määrätietoinen.

5. Chú ý đến ông hơn, hiểu ông muốn nói gì. Ông là người nóng tính , cương quyết bảo vệ ý kiến của mình: Chửi cha, phân, phân thúi, quỳ lạy, cộng sản thúi, người lớn cổ tình ăn phân

Huomioida mieheen enemmän, ymmärtää mitä mies halusi sanoa. Mies on temperamenttinen ihminen, määrätietoisesti suojelee omia mielipiteitään: haukkua isää, uloste, haiseva uloste, polvistua, kommunisti haisee, aikuinen syö tarkoituksella ulostetta

V1b, Pirjo-video; nauhoitus 1 ensin; kuunteli 6 kertaa tulkkausta:

1. cách nghe, nhìn, quan sát cử chỉ, biểu cảm trên khuôn mặt, giọng nói (cường độ nói, cao độ) và những biểu cảm khác. Tôi miêu tả nội dung ngôn ngữ cơ thể (biểu cảm, cảm xúc)

Tapa kuulla, katsoa, tarkastella eleitä, kasvon ilmeilyt, äänensävy (äänen painotukset, korkeudet) ja muut tunteen ilmaisu tavat. Kuvailisin kehon- ja sanojen sävyjä (ilmeikäs, tunteikas)

2. Cô ấy là một người nhạy cảm, lo lắng nhiều vấn đề và cô ta đang gặp một số khó khăn nào đó, nhìn cách cô ấy nói, cho thấy cô ấy là một người luôn nghĩ đến gia đình, con cái để làm động lực sống, khá quyết đoán, đôi khi thể hiện sự tuyệt vọng, nhưng rồi lại bình tĩnh tìm cách vượt qua nó.

Nainen on hyvin herkkä ihminen, murehtii paljon asiasta ja hän on kohtaamassa jotain vaikeuksia, tarkastellessa naisen puhetta voin huomata, että hän on sellainen henkilö, joka ajattelee aina perhettä, lapset antaa voimia elämään, osaa arvostaa, toisinaan näyttää epätoivoisuutta, mutta kuitenkin löytää kärsivällisyyttä etsiä keinoja päästä yli.

3. Bởi vì khi nói và nhìn nhận về vấn đề của mình, cô ấy đang gặp một số khó khăn nào đó, có ai đó hỏi và đã động chạm đến vấn đề của cô ấy. Cách phản ứng cảm xúc cho thấy tình trạng hiện tại của cô ấy một cách rõ ràng hơn, thể hiện trọn vẹn điều cô ta muốn nói.

Koska keskustellessa ja todetessa omaa tilannetta, nainen oli käymässä läpi jotain vastoinkäymisiä, oli joku joka kysyi ja kosketti naisen asiaa/tilannetta. Tapa jolla reagoitiin tunteisiin antoi ymmärtää paremmin naisen nykyistä tilannetta, toi esille tarkemmin ja paremmin sitä asiaa mitä nainen halusi sanoa.

4. Có thể nói là cách tốt nhất để giúp người khác hiểu về trạng thái cảm xúc, suy nghĩ hiện tại của cô, chỉ có thể nhìn và biểu cảm trong giọng nói, cũng có thể giúp người nghe cô đang nói gì.

Voidaan sanoa, että se on yksi parhaimpia keinoja saada joku muu ymmärtämään tunnetilasta, naisen nykyisestä ajatuksesta, voidaan ilmaista vain katseella ja äänenväsyllä, voi myös auttaa kuulijaa tietämään mitä nainen on sanomassa.

5. Nghe phiên dịch, giúp tôi hiểu rõ con người của Pirjo cảm thông với cô ấy. Tôi cũng cảm thấy xúc động.

Tay chân rung rờ; vươn lên làm từng bước một; gánh nặng tứ phía; làm chủ tình hình.

Kuunneltuani tulkkia/tulketta, auttoi minua ymmärtämään Pirjoa tarkemmin ihmisenä, tuntea myötätuntoa häntä kohtaan. Minäkin liikutuin.

Voimattomuus; kurottaminen edetä pieni askel kerralla; taakkoja joka suunnasta; määrätä omaa tilannetta.

6. Có vẻ cơ bản, người dịch cũng đã diễn tả lại được khá đầy đủ về nhân vật Pirjo. Dùng một số từ biểu cảm, gọi tên chính xác cảm xúc hiện tại của nhân vật, là một điều quan trọng, việc dùng một số câu thành ngữ để diễn tả gọi tên một cách đầy đủ nhất về trạng thái cảm xúc của nhân vật cũng có thể sử dụng trong phiên dịch.

Quan trọng là làm thế nào để người nghe hiểu rõ người nói đang muốn nói gì. Cảm xúc thật của họ ra sao? Phiên dịch là một nghệ thuật, không chỉ diễn tả nội dung của người nói mà còn thể hiện cách trọn vẹn nhất biểu tả cảm xúc chứ không phải chỉ dịch theo những gì mình thấy, mà còn cả những gì mình hiểu và cảm nhận.

On perusluonteelta, tulkki oli jo kuvaillut melko riittävästi Pirjoa. Käyttänyt tunteita ilmaisevia sanoja, käyttänyt tarkasti tunnetta ilmaisevaa sanaa mitä puhuja oli sinä hetkenä käyttänyt, mikä oli erittäin tärkeä asia, että tulkkauksessa on käytetty joitakin ilmaisuja, mitkä kuvaavat tarkasti/riittävästi sitä tiettyä tunteen luonnetta jota puhuja oli käyttänyt.

Tärkeintä on saada kuulija ymmärtämään mitä puhuja haluaa sanoa. Millainen on puhujan tunnetila? Tulkkaus on taito, mikä ei pelkästään ilmaise puhujan sanomaa vaan myös ilmaisee puhujan tunnetilaa mahdollisimman tarkasti eikä tulkkaa sillä tavalla kuin itse kokee, vaan myös mitä tulkki itse ymmärtää ja kokee.

V1b, Pirjo-video; nauhoitus 2 jälkeen; kuunteli 4 kertaa tulkkausta:

1. Nội dung cử chỉ, ngôn ngữ hình thể, giọng điệu.

Eleiden luonne, kehokieli, äänensävy.

2. Là một người khá nhạy cảm, lo lắng về một số vấn đề nào đó, có một điều gì đó tuyệt vọng, muốn buông xuôi tất cả, nhưng khi nghĩ đến con cái, chị lại có động lực để tiếp tục sống

On hyvin herkkä ihminen, huolestunut jostain asiasta, on jokin toivoton asia, haluaisi luopua kaikesta/kaikista, mutta ajatellessa lapsia hän sai voimia jatkaa elämää.

3. Bởi vì khi được hỏi về vấn đề của mình, có gì đó động chạm đến bản thân và cảm thấy những khó khăn mà Pirjo đang đối mặt với nó. Khó khăn, tuyệt vọng, rồi lại quyết tâm muốn thay đổi, người nghe hiểu được Pirjo muốn nói.

Koska kysyttiin hänen henkilökohtaisesta asiasta, oli jokin asia joka kosketti itseään ja tuntui siltä, että Pirjo kohtasi kasvokkain ne vaikeudet. Vaikeudet, toivottomuudet, kuitenkin päätti muuttua, kuulija ymmärsi mitä Pirjo halusi sanoa.

4. Khi diễn tả, người nghe (xem) mới có thể hiểu hết được điều mà cô ấy muốn nói. Đó là cách tốt nhất, hơn là chỉ im lặng.

Kuvaillessa, kuulija (katsoja) saattoi vasta ymmärtää kaiken mitä nainen halusi sanoa. Se on kaikein paras kuin pelkkä hiljaisuus.

5. Giúp tôi hiểu rõ vấn đề của chị và thông cảm cho chị.

Sống từ đó cho đến nay, người vô vọng, chân tay rã rời, gánh nặng đè lên ngực, đánh thức tâm hồn.

Auttoi minua ymmärtämään paremmin hänen tilannettaan, myötätuntoa häntä kohtaan.

Eläminen siitä lähtien, epätoivoinen ihminen, voimaton, taakka painaa rintaan, henkinen herääminen.

6. Bài dịch này tôi nghĩ tốt hơn bài dịch một, thể hiện một cách trọn vẹn, về vấn đề, cảm xúc của nhân vật, sự thông cảm thấu hiểu, cảm xúc nguyện vọng.

Không thay đổi nhận định về người nói, nhưng làm cho nhân vật đúng là mình, rất chân thực, bởi từ ngữ giàu tính gợi hình, biểu cảm cao, vấn đề nhân vật được hiểu rõ hơn ước muốn và niềm tin sống.

Mielestäni tämä tulkkaus oli parempi kuin ensimmäinen tulkkaus, ilmaisi asiaa riittävällä tavalla, asianomaisen tunteista, ymmärtää myötätunnon, toiveikkuuden.

Ei muutosta käsitykseen kyseisestä puhujaa kohtaan, mutta ilmentää puhujaa, erittäin rehellistä, sanat olivat kuvailevia, ilmentää tunteia, se että ymmärtää asianomaista, halua ja uskoa elämään.

Koehenkilö 7, V1c: nainen, opiskelija, iältään 29-vuotias

V1c, Aktivisti-video; katsoi 3 kertaa:

1. Hai người đàn ông tranh cãi về một người đàn ông khác. Ý kiến của hai người mâu thuẫn nhau.

Kaksi mieshenkilöä väittelee keskenään eräästä miehestä. Näiden kahden miehen mielipiteissä erimielisyyksiä.

2. Đó là một người bộc trực thẳng tính, tuy có khá thô lỗ.

Henkilö on äkkipikainen ja suorapuheinen, mutta kuitenkin röyhkeä.

3. Bởi vì ông ta mất bình tĩnh về một vấn đề.

Koska mies menetti kontrollin erään aiheen takia.

4. Bởi vì ông ta muốn diễn tả vấn đề một cách dễ hiểu nhất, bằng cách so sánh với những thứ gần gũi, bởi ông ta đang tức giận.

Siksi hän yrittää ilmaista asiansa helpommin ymmärrettävällä tavalla, vertaamalla tuttuihin asioihin, koska hän oli raivoissaan.

5. Đó là các từ, chữ cha phân thúi.

Sellaiset sanat kuin haukkua "isää", uloste haisee.

6. Không thay đổi

Ei muuttunut

V1c, Pirjo-video; nauhoitus 1 ensin; kuunteli 3 kertaa tulkkausta:

1. Bà được hỏi về khoảng thời gian khó khăn trong đời bà. Bà rất xúc động, nói mình có lúc tuyệt vọng muốn chết đi. Nhưng sau đó bà đã hồi phục được và làm chủ lời mình.

*Naiselta kysyttiin elämässään koettuja vaikeita aikoja. Hän herkistyi ja ker-
too olevansa epätoivoinen ja joskus haluaisi kuolla. Hän on voipunut sen
jälkeen ja hallitsee nykyään elämäänsä paremmin.*

2. Đó là người phụ nữ đã cảm nhưng mạnh mẽ.

Hän on tunteikas, mutta vahva nainen.

3. Vì bà nhớ lại những giai đoạn đau buồn trong cuộc đời mình.

Koska nainen muistelee niitä surullisia hetkiä elämässään.

4. Vì bà cảm thấy xúc động khi gọi lại chuyện cũ.

Hän herkistyy muistellessaan menneitä asioita.

5. Câu nói về bà muốn kết thúc cuộc đời từ cụ thể không nhớ rõ.

Hän sanoi haluavansa lopettaa elämänsä. En muista konkreettisesti sana sanalta.

6. Không thay đổi

Ei muuttunut

Vastaajan muita kommentteja tulkkauksesta: Người dịch thể hiện rất tốt nội dung bài phỏng vấn. Tôi có thể hiểu được tất cả những gì được thể hiện trong đoạn phỏng vấn. Tuy nhiên có một vài từ ngữ nếu được thay thế bằng những từ khác chính xác hơn và biểu cảm hơn thì bài dịch sẽ càng hay hơn nữa. Và có một vài câu hỏi lủng củng trong diễn tả hơi tối nghĩa, nhưng nhìn chung là có thể hiểu được.

Tulkki oli suoriutunut hyvin sisällyttämään haastattelun. Ymmärrän kaiken mitä haastattelu päätässä puhuttiin. Kuitenkin vaihtaisin muutamia sanoja täsmällisemmäksi ja tunteikkaammaksi. Muutamat kysymykset oli huonosti ilmaistu mutta kokonaisuutena se oli ymmärrettävä.

V1c, Pirjo-video; nauhoitus 2 jälkeen; kuunteli yhden kerran tulkkausta:

1. Giống như lần nghe đầu tiên.

Sama kuin ensimmäisellä kuuntelu kerralla.

2. Giống như lần nghe đầu tiên.

Sama kuin ensimmäisellä kuuntelu kerralla.

3. Giống như lần nghe đầu tiên.

Sama kuin ensimmäisellä kuuntelu kerralla.

4. Giống như lần nghe đầu tiên.

Sama kuin ensimmäisellä kuuntelu kerralla.

5. Giống như lần nghe đầu tiên. Tuy nhiên những từ ngữ ẩn tượng đó là, vô vọng, chu toàn, gánh nặng đè lên lưng, ngực, và khắp mọi nơi.

Sama kuin ensimmäisellä kuuntelu kerralla, mutta nämä sanat ovat jääneet mieleen: epätoivoinen, eheä, taakka selässä, rinnassa ja joka paikassa.

6. Không thay đổi.

Ei ole muuttunut.

Koehenkilö 8, V1d: nainen, iältään 58-vuotias

V1d, Aktivisti-video; katsoi 3 kertaa:

1. Sự miêu tả của cộng đồng nói về một nhân vật tên là Hùng, vừa làm chính trị vừa làm nhà báo.

Yhteisön ilmaisu, joka koskee henkilöä nimeltä Hung, joka on samalla journalisti että myös poliitikko.

2. Tính cách của ông đội mũ là rất bức mình và nổi nóng.

Hattupäisen miehen asenne oli hyvin kiusaantunut ja sitten hän raivostui/kiivastui.

3. Tôi nghĩ ông bạn mình nói. Ông đội mũ nói là ông Hùng có quyền làm theo ý ông Hùng muốn.

Ajattelen miehen sanoja. Hattupäinen mies sanoi, että Hungillä oikeus tehdä sitä mitä tämä halusi.

4. Tôi nghĩ ông đội mũ đã quá tức giận và nổi nóng, nói và dùng câu rất thô tục bản thi.

Minusta hattupäinen mies hermostui ja tulistui liikaa, ja alkoi käyttää rumia ja alhaisia sanoja.

5. Tôi nghĩ những câu mà ông đội mũ đã nói tục là câu “phân”. Tôi cảm thấy không nên nói câu đó.

Minusta hattupäisen miehen käyttämiä kirosanoja ovat mm. ”uloste”. Minusta ei kannata käyttää sellaisia sanoja.

6. Sau khi nghe bài dịch. Tôi nhận định về người đội mũ nói không hay. Tôi muốn tất cả mọi người nên họp bàn với nhau và góp ý xây dựng cho nhau về đúng hoặc sai, không nên tranh cãi, nên giúp đỡ lẫn nhau. Trao đổi và rút ra kinh nghiệm cho bản thân.

Kuunneltuani tulkkausta. Sain sellaisen käsityksen hattupäisestä miehestä, että hän ei käyttänyt sanailmaisuja hyvin. Haluaisin kaikkien istuvan samaan pöytään keskustelemaan yhdessä ja antaa rakentavaa palautetta. Asi-

oista ei kannata kinastelle vaan toisia pitäisi auttaa. Virheistä pitää oppia, vaihtamalla tietoja.

V1d, Pirjo-video; nauhoitus 1 ensin; kuunteli 2 kertaa tulkkausta:

1. Tôi đã cảm nhận khi nghe thấy rất là ngắn gọn và rất là thực tế, trong cuộc sống của tất cả mọi người và cả Pirjo nữa. Tôi chỉ biết miêu tả Pirjo nói rất đúng và rất là thực tế trong xã hội hiện nay.

Kuunnellessa minusta tuntui ytimekkäältä ja todentuntuiselta, asiasta joka koskee kaikkia ja jopa Pirjoa. Ilmaisen vain sen, että mitä Pirjo oli sanonut on totta ja se on todellista nyky-yhteiskunnasta.

2. Pirjo là người nghĩ về phía trước.

Pirjo on ihminen, joka ajattelee tulevaa.

3. Theo tôi nghĩ Pirjo xúc động và nghĩ con đường phía trước còn rất dài, mình cần phải đi tiếp.

Mielestäni Pirjo herkistyi sen vuoksi, että edessä oleva matka on vielä hyvin pitkä, on jaksettava jatkaa eteenpäin.

4. Tôi đoán Pirjo chọn cho mình cách diễn tả về cuộc sống mà Pirjo cần phải cố gắng vươn lên.

Arvelen Pirjon valinneen käyttämänsä ilmaisut elämästä, josta Pirjon täytyy yrittää sinnitellä ylös.

5. Những câu nói của Pirjo là quá mệt mỏi trong cuộc sống, nhưng sự mệt mỏi đó đã giúp cho cô ta khi nhìn thấy ảnh của 3 đứa nhỏ dựa vào nhau.

Pirjon lausahdukset kuvaavat uupumusta elämästä, kuitenkin uupumus auttoi häntä, kun oli huomannut valokuvan kolmesta lapsesta, jotka nojautuivat toisiinsa.

6. Khi nghe bài dịch thứ hai xong. Tôi có thay đổi nhận định, vì người nói đó có tư tưởng cố gắng vươn lên trong cuộc sống hiện tại và tương lai. Còn bài luận thì rất có chí hướng phát triển.

Kuunneltuani toista tulkkausta, muutin käsitystäni henkilöstä, koska hänellä oli ajatuksia sinnikkydestä nousta ylös nykyelämään ja tulevaisuuteen. Opinnäytetyö puolestaan näyttäisi kehittävän parempaan suuntaan.

V1d, Pirjo-video; nauhoitus 2 jälkeen; kuunteli 2 kertaa tulkkausta:

1. Tôi có cảm nhận là, có lúc Pirjo đã buồn chán vì cuộc sống hiện tại và muốn mình khi mệt mỗi ngủ luôn không thức dậy nữa, nhưng khi nhìn lên ảnh của 3 đứa con, thì suy nghĩ lại khác đi. Tôi miêu tả sự kiện là Pirjo nghĩ mình sẽ thay đổi cuộc sống mới, với tất cả niềm tin vào chính bản thân mình.

Minusta tuntuu, että Pirjo oli masentunut ja kyllästynyt nykyiseen elämäänsä. Uupuneena hän haluaisi nukkua pois eikä herätä enää, mutta katsoessaan kuvaa kolmesta lapsestaan, sitten ajatuksensa muuttui toisenlaiseksi. Kuvailisin tilannetta Pirjoa siten, että hän ajatteli muuttavan elämänsä uudeksi ja valaa uskoa itseensä.

2. Tôi nghĩ chị Pirjo là người có chí hướng và suy nghĩ, thay đổi bản thân, gia đình và xã hội.

Ajattelen, että Pirjo on ihminen jolla on päämäärä ja hän on pohdiskeleva, muuttaa itseään, perhettä ja yhteiskuntaa.

3. Theo tôi Pirjo xúc động và cảm ứng rất nhạy bén, khi nghĩ và nhìn thấy ảnh của 3 người con.

Mielestäni Pirjo herkistyy helposti ja oli tunteikas, kun ajattelee ja näkee valokuvaa kolmesta lapsesta.

4. Tôi đoán Pirjo dùng cách diễn tả trong cuộc sống hiện tại.

Arvelen Pirjon käyttävän ilmaisuja, jotka kuvaavat nykyelämää.

5. Câu nói của Pirjo là tuy rất nhiều việc, nhưng Pirjo đã vươn lên và cảm ơn mọi người xung quanh đã động viên và an ủi, như bố mẹ con cái và tất cả mọi người thân.

Pirjon sanat, vaikkakin niissä oli paljon asioita, Pirjo oli noussut ylös ja oli kiitollinen lähimmäisistä ja heidän kannustuksistaan, kuten vanhemmistaan, lapsistaan ja kaikista läheisistä ihmisistään.

6. Sau khi nghe bài thứ 2 xong tôi rất cảm động, và cảm ơn những gì mà bạn đã cho tôi biết về cuộc sống và chia sẻ những công việc và sự suy nghĩ của bạn rất đúng. Cả việc làm và suy nghĩ, tất cả đều cố gắng vươn lên. Không lùi bước trước khó khăn. Tôi rất cảm ơn bạn đã chia sẻ cuộc sống của bạn và cuối cùng nó cũng giúp cho tôi dù có khó khăn đến đâu tôi cũng sẽ học ở bạn để cố gắng vươn lên.

Kuunneltuani toista tulkkausta liikutuini hyvin paljon, ja olen kiitollinen siitä, että olet kertonut elämästä ja jakanut asioitasi ja ajatuksia, jotka ovat oikein todellisia. Sekä työssä että ajattelussa, meidän kaikkien pitäisi yrittää nousta ylös. Eikä perääntyä kohdatessa vaikeuksia. Olen erittäin kiitollinen, että olet jakanut elämäsi, ja lopuksi se on auttanut minua, vaikka olisikin miten vaikeata tahansa, tulen aina oppimaan sinusta sinnikkyyttä.